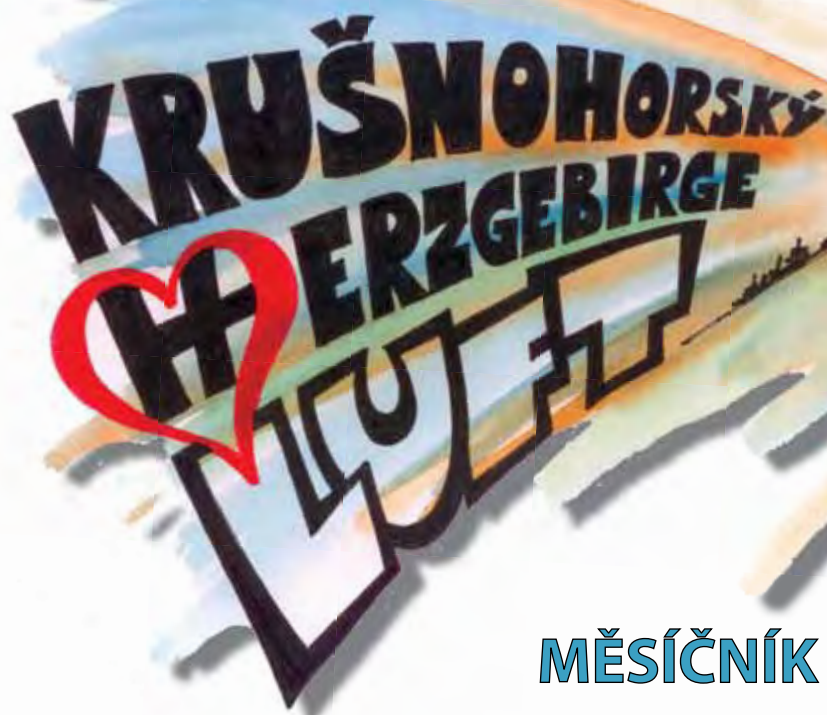

Ročník 3 / číslo 10

říjen 2014

30,- Kč / 1,50 €
nebo výhodné předplatné

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ

HORY – ZÁPAD

Nebe nad Kovářskou

1944–2014

Z obsahu:

80 let Horské služby
Čtěte na str. 12

Krušnohorci na setkání
hornických měst
Čtěte na str. 14

Zaniklá obec Luhy
Čtěte na str. 16

Poněkud jiné úvodní slovo

A je tu opět podzim, doba hodnocení a bilancování toho, co jsme zasel, pěstovali a nakonec i sklídili jak v pravém smyslu, tak i v přeneseném významu. Říká se také, kdo seje vítr, sklízí bouři. Ale co sklízí ten, kdo zasévá semena nenávisti? Pořád ty samé smradlavé plody bída a lidského utrpení s pachutí krve, ať jsou zalévány národnostními sváry (Ukrajina, Rusko), hnojeny náboženským fanatismem (Islámský stát proti všem) nebo vyrůstají z rasových kořenů. Pořád ta samá písnička, do omrzení ohraná deska. Vraťme se ale k nám domů, na naši rodnou hroudu.

„Nenávist až za hrob“ je české rčení. Kolik známe ze současnosti případů nenávisti vůči bližním? Ať je to loňské narození romských paterčat v Milovicích, několik případů podání fridexu vlastním dětem či úmyslné útoky lidí na zvířata. Co vede dotyčné k tomu, že takto jednají a konají?

K tomu, aby se narodila jedna paterčata, je třeba asi 52 milionů porodů. Pravděpodobnost narození romských paterčat se nedá vyčíslit vůbec. Zabití vlastních dětí je těžko představitelným činem pomsty někomu v rodině na úkor dítěte, jež za problémy dospělých vůbec nemůže. Útoky na zvířata různého druhu lze rovněž těžko pochopit. V obou posledních případech si jednotlivci jen formou nenávisti vybijí svoji energii, již by mohl využít lepším způsobem k obohacení celé společnosti.

Měli bychom v první řadě začít u sebe. Jen proto, že ten druhý má jiné názory, než jaké sdílíme my, neznamená, že bychom ho měli co nejdříve umlčet a případně zlikvidovat.

Zloba proti jedinci či jedincům, ať spravedlivá či nespravedlivá, je jenom lidská vlastnost, již bychom se měli vyvarovat. Proto nezaséváme zlobu a nenávist vůči někomu či něčemu, může se nám to zanedlouho vrátit i s úroky!

V úvodníku minulého čísla jsme vysvětlovali naše omezené možnosti publikování článků v němčině, ale protože redakce Luftu a internetového časopisu Grenz-

gänger jsou propojeny, zavádíme od tohoto čísla novinku pro naše německé čtenáře. V obsahu Luftu budeme uvádět odkazy i na německou verzi článku v Grenzgängeru. Kdo dosud Grenzgänger neodebírá, může si jej objednat na adrese U.Moeckel@gmx.net.

Vaše redakce

Z obsahu / Aus dem Inhalt

Duchovní sloupek: Ryžovna – svatý Václav, cesta k dokonalosti	
<i>Geistliches: Ryžovna – Der Heilige Wenzel – der Weg zur Vollkommenheit (Grenzgänger Nr. 40, Seite 10)</i>	3
Téma: Sudety v prvních měsících československého státu	
<i>Thema: Die Sudeten in den ersten Monaten des tschechischen Staates</i>	4
Ze společnosti a kultury: Zajímavé kulturní a sportovní akce v regionu	
<i>Kultur und Gesellschaft: Interessante Kultur- und Sportveranstaltungen in der Region</i>	8
Ze společnosti a kultury: 100 let archeologie v Karlovarském kraji	
<i>Kultur und Gesellschaft: 100 Jahre Archäologie im Bezirk Karlsbad</i>	9
Ze společnosti a kultury: Country víkend na Srní	
<i>Kultur und Gesellschaft: Country Wochenende in Srní</i>	10
Aktuality: Sedmdesáté výročí letecké bitvy nad Krušnohory	
<i>Aktualität: Siebzigerster Jahrestag der Luftschlacht über dem Erzgebirge</i>	11
Aktuality: Horská služba oslavila 80 let od svého založení	
<i>Aktualität: Die Bergwacht feierte 80. Jahrestag ihrer Gründung</i>	12
Aktuality: Krušnohorci na setkání hornických měst v Českém Krumlově	
<i>Aktualität: Die Erzgebirger beim Treffen der Bergstädte in Český Krumlov</i>	14
Sport: Spartan race na Klinovci	
<i>Sport: Spartan Race am Keilberg</i>	14

Aktuality: Slavnost u památníku stoly Bílá holubice	
<i>Aktualität: Feier am Denkmal des Weiße-Taube-Stollens (GG 40, S. 6)</i>	15
Historie: Luhy – zaniklá osada horníků a kameníků	
<i>Geschichte: Luhy – die verschwundene Ortschaft der Bergleute und Steinmetze</i>	16
Aktuality: Koordinace zimní údržby lyžařských běžeckých tras	
<i>Aktualität: Koordinierung der Präparierung der Skiloipen</i>	19
Z naší přírody: Myslivost, jelení zvěř a můj pohled	
<i>Aus unserer Natur: Jagd und das Rotwild, meine Ansicht</i>	20
Ze společnosti a kultury: Významný den kraslického souboru	
<i>Kultur und Gesellschaft: Ein bedeutender Tag des Vereins von Graslitz (GG 40, S. 2)</i>	22
Hory a lidé: Lahusenové a Nejdek: vzestup a pád vlnařského impéria (1816–1933)	
<i>Gebirge und Leute: Die Lahusens und Neudek: Der Aufschwung und Untergang des Wollenimperiums</i>	24
Z naší přírody: Vlaštině: jedovatá léčivka, nebo léčivá jedovatka?	
<i>Aus unserer Natur: Das Schöllkraut: Eine giftige Heilpflanze oder eine heilende Giftpflanze?</i>	27
Zaručené počasí: Z bláta do louže	
<i>Das Wetter: Vom Schlamm in die Pfütze</i>	28
Vážně nevážně: Bajka o moči, pardon o moci	
<i>Ernsthaft unernsthaft: Eine Fabel über Urin, pardon über die Macht</i>	29

**Ročník 3 / číslo 10
ŘÍJEN 2014**

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD
Registrace MK ČR E 20467
Vydavatel KRUŠNOHORSKÝ
LUFT, o.p.s.
IČ 29160154
Ředitel Jiří Kuplík

Sídlo - Adresa redakce
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná
Kontakt tel: 602 415 187
E-mail herzgebirgeluft@seznam.cz
www.krusnohorskyluft.cz

Bankovní účet 253184266 / 0300
IBAN: CZ53 0300 0000 0002 5318 4266
BIC: CEKOCZPP
Cena výtisku 30 Kč/ks
Předplatné pololetní
V místě distributora 150 Kč/6 ks
Poštou na doruč. adresu 300 Kč/6 ks
Do zahraničí poštou: 18 EUR/6 ks

Inzerce cena podle velikosti
a opakování tisku po dohodě
s vydavatelem 602 415 187
E-mail: herzgebirgeluft@seznam.cz

Redakční rada
Jiří Kuplík, Lenka Löfflerová,
Michal Urban, Pavel Andrš,
Karel Picura, Ulrich Möckel,
Eva Skalníková, Václav Kuplík,
Petr Mikšíček, Hanuš Hron

Foto na titulní stránce:
Lenka Löfflerová
Logo Lenka Michaluková
Kulturní programy Jana Picurová
E-mail: picu.japicu@gmail.com
Sportovní programy
Eva Hejtmánková
E-mail: hejtmankova.eva@seznam.cz

Distributoři
Potůčky – Lenka Štrauchová
Horní Blatná – Eva Chlumská; U Gity
Pernink – U Patrika, Květinářství
Pernink – benzinová pumpa
Abertamy – Lenka Löfflerová; U Březiny
Abertamy – Maso Zacharda
Boží Dar – Jitka Peřina; Konzum Čáda
Jáchymov – muzeum
Pstruží – Anna Heranová
Merklin – Hedvika Roznerová
Nové Hamry – hotel Schwarz, Infocentrum
Vysoká Pec – Iva Hüttnerová
Nejdek – Alena Veselá, lékárna
Nejdek – Trafika, Hotel Anna
Tisová – Kukačka
Myslivci aj. – Ivana Pečimúthová
Lesná – Mgr. Dana Waldsteinová
K. Vary, Krymská-cestovka – Z.Štréblová
K. Vary, Krajská knihovna – infocentrum
Ostrov, Dům kultury – Infocentrum

Další distributoři jsou vítáni!

Prodej – infocentra v obcích
Náklad 850 kusů

Uzávěrka příspěvků do příštího vydání měsíčníku je 4. 11. 2014.

Ryžovna – svatý Václav, cesta k dokonalosti

Svatováclavská mše na Ryžovně

Před několika dny jsem četl úryvky z úvah ct. Miriam Terezie, řeholnice z amerického státu New Jersey, která bude 4. října papežem Františkem prohlášena blahoslavenou. Ve své úvaze se zamýšlí nad skutečností vyšší dokonalosti a pokazuje na štěstí, jež mnozí hledají. První cestou je hledání štěstí ve světě. Tou druhou je štěstí darem pro věčnost. Člověk žijící jenom první cestou je svázán s hranicemi tohoto světa, ohlíží se k věcem, které jsou jenom do času. Dnes jsou, ovšem zítra už je vše jiné – a člověk tak může poznat, že mu věci tohoto časného světa štěstí nepřinesou. Poznáváme tak, že je to jenom chvíle a že postrádá trvalost. Na té druhé cestě se otevíráme hlubšímu směru. Nalézáme naději, která přesahuje hranice tohoto světa. Hledáme štěstí nikoliv ve věcech časných, ale nadčasových, směřujících za horizont naší ohraničenosti.

Svatý Václav, jehož jsme si na konci září opět připomínali na Ryžovně, a jeho bratr Boleslav nám v této věci dávají možnost většího zamyšlení. Václav vychovávaný svoji babičkou svatou Ludmilou k tomu, aby hledal věci vyšší, nalézá ve víře cestu, která ukazuje, v čem je síla jeho vlády. Uskutečňuje vládu nikoliv pro svůj prospěch. Nehledá osobní štěstí, jež by ho obšťastnilo jenom pro krátkou chvíli, nehledá moc, která by ho povýšila jenom pro tento čas. Buduje hodnoty, které skýtají trvalost, buduje knížectví, zajišťující rozvoj i pro jiné. Jeho vize je víc než jenom osobní ambice a osobní úspěch. Buduje hodnoty. Naproti tomu stojí Boleslav, jenž vidí osobní moc, uplatnění osobního postoje. Podřizuje této vizi osobního štěstí vše a nakonec je pro tuto hodnotu osobní a časnou rozhodnut Václava i zabít.

Ten příběh bratrovražděného boje je nám z historie znám. Jaký to má přínos pro nás dnes? I dnes se potýkáme s oběma postoji. Václav buduje vyšší hodnoty díky víře. Díky ní, v Bohu, hledá cestu, jež nese hodnoty trvalé. V legendě se dovídáme, že denně se utíká k modlitbě, aby poznal, co je dobré. I v to ráno v Boleslavi, kdy je zavražděn na cestě na jitřní mši. Vše podřizuje hledání cíle ne ve věcech tohoto světa, ale v tom, co přesahuje čas a má hodnotu trvalou.

Tomáš Halík v jedné ze svých knih píše, že český národ není ateistický. Že lidé dnes vyznávají „něcismus“, že věří „v něco“, co je nad námi. Odhaluje tak, že i dnes hledáme hodnoty a poznáváme, že skutečné hodnoty přesahují náš pozemský čas. Nejsou jenom krátkodobou skutečností. Poznáváme to i na různých aktivitách

mnoha lidí, kteří zakládají spolky k záchraně toho, co budovali naši předkové. Učíme se nalézat vztah k tomu, co se předchozí moc snažila v nás zničit. Ať už je to k samotnému pozvednutí vzpomínky na kostel v Ryžovně nebo ve snáhách zachránit a obnovit poutní kostel Skoky nebo opravit klášter v Oseku u Teplic či mnohé jiné. Ovšem v samotném vlastním životě poznáváme, že nestačí mít nějaké bohatství. Toužíme po věcech, které o nás budou svědčit i do budoucna, a tak svým dětem toužíme zanechat něco trvalého. Tak jak to poznáváme u sv. Ludmily, když výchovou vštěpuje sv. Václavovi touhu po trvalých hodnotách, když ho učí milovat Boha.

To, co je u Boleslava jiné, je jeho touha po osobním prospěchu. Povýšení osobního chtění v tomto světě za cíl života – život sám vlastně ničí. Nejen, že Boleslav díky tomuto postoji zabíjí vlastního bratra. Zabíjí tak i kus sebe. Později poznává tento svůj omyl a veřejně koná pokání. V dnešním světě taktéž známe touhu po osobním štěstí. Pokaždé je to na úkor jiných. Člověk ztrácí vlastní duši v egoismu osobního štěstí, které je chvilkové a hodnoty nebuduje, nýbrž ničí. Dalo by se čekat, že zde vidíme politické ambice mnoha jednotlivců. Pravda je taková, že je to problém každého z nás. I v běžném životě poznáváme tuto touhu mít něco jenom pro sebe. Žít jenom pro tuto chvíli a nevidět do budoucna. Mít hned a nevidět trvalou hodnotu, jež je i pro budoucí generace, která přetrvává.

Sv. Václav a jeho bratr Boleslav nám tedy i dnes mají co říct. A tak přejí všem čtenářům, aby se jim dařilo objevovat hodnoty trvalé, abychom nehledali jenom osobní štěstí a nežili tak na úkor jiných. Abychom společně budovali takové hodnoty, z nichž budou žít i naše děti.

text: Marek B. Hric
foto: Uli Möckel

Sudety v prvních měsících

V letošním roce uplyne již 96 let od obnovení české státnosti v podobě Československé republiky. Odstředující tendence v českých zemích silily postupem válečných útrap a zhoršující se hospodářskou situací a vyvrcholily v říjnových dnech roku 1918 rozchodem s habsburskou monarchií. Události oněch dnů jsou dobře známé a zejména dění ve velkých městech českého vnitrozemí, kde byl převratový kvas doprovázen hudbou a nadšením, bylo již vcelku podrobně popsáno. Součástí nově vznikajícího se však staly také pohraniční oblasti osídlené maďarskou, polskou, rusínskou a především německou národnostní menšinou. Jak byl přijímán vznik československého státu v těchto oblastech? A zejména v těch s německou menšinou? Průběh posledních říjnových dnů byl v německém přihraničí zcela odlišný od dění v českém vnitrozemí. Žádné nadšení a jásající davy, žádné oslavy, žádná hudba. Nebyl k tomu důvod. Zde žijící Němci se nuceně stali součástí státu, který vznikl na rozvalinách Rakouska-Uherska.

Už od konce října 1918 se domů vraceli vojáci z front první světové války, která se po čtyřech letech zmaru a utrpení, zoufalství a beznaděje konečně chýlila ke svému konci. Návrat to byl však pramálo radostný – všude okolo jen hlad a bída. Nedostatek práce nedával naději na rychlou změnu k lepšímu. Lidé byli zcela vyčerpaní válečnými útrapami. Tou dobou již značně silná protiválečná nálada byla doprovázena také rostoucí náladou protihabsburskou. Nacionalisté obviňovali z tíživé situace Čechy, kteří „ovládli monarchii a snaží se nyní Němce vyhladovět“.

Proto, když byla 28. října 1918 proklamována samostatná Československá republika, cítili se Němci,

kteří dosud měli určující vliv na život v české kotlině, životně ohrožení a nechtěli se smířit se skutečností, že již nebudou mít své výsadní postavení. Vznik státu Čechů a Slováků proto jednoznačně odmítli. Už následujícího dne, 29. října, vyhlásili němečtí poslanci z Čech v sídle Zemského sněmu ve Vídni a se souhlasem vídeňské vlády vytvoření samostatné provincie Deutschböhmen, jež měla být součástí plánovaného nového německo-rakouského státu Německé Rakousko – Deutsch Österreich. Dne 30. října bylo usnesení sudetoněmeckých poslanců schváleno německo-rakouským Národním shromážděním. Hlavním městem (sídlem vlastní vlády a sněmu) se měl stát Reichenberg (Liberec).

Předsedou (hejtmanem) zemské vlády byl zvolen poslanec Rafael Pacher. Ten ale vzápětí, 5. listopadu, odstoupil, neboť se stal státním sekretářem pro vyučování v nově ustavené německo-rakouské vládě. Novým zemským hejtmanem provincie Deutschböhmen byl zvolen dr. Rudolf Lodgmann von Auen, dosavadní předseda německé národní strany. Jeho prvním náměstkem se stal sociální demokrat Josef Seliger a druhým agrárník Wilhelm Maixner. Němečtí poslanci počítali s tím, že se území provincie stane spolu s Rakouskem součástí Německa.

Bez ohledu na výsledek války tak měl ve střední Evropě vzniknout velký německý stát. Tento záměr

završilo jednání německo-rakouského Národního shromáždění, které 22. listopadu 1918 schválilo zákon, podle něhož se měly vedle provincie Deutschböhmen stát součástí Německého Rakouska také provincie Sudetenland, Böhmerwaldgau a Deutschsüdmähren a dokonce i území s německy mluvícím obyvatelstvem kolem Brna, Jihlavy a Olomouce. „Čeští Němci“ se nyní dovolávali práva na sebeurčení, které Čechům sami do posledních dnů existence rakousko-uherské monarchie odpírali. V Němci silně osídlených pohraničních krajích se rozpoutala silná nacionalistická kampaň, do níž se zapojila dokonce i německá sociální demokracie a svůj třídní boj změnila v boj vlaste-

Pohlednice Vejprt s dovětkem Deutsch Böhmen, vytištěná v roce 1901, je jedním z dokladů, že idea vzniku samostatného německého správního území v českém pohraničí nevznikla až s koncem první světové války. Němečtí politici z Čech ji prosazovali už ve 2. polovině 19. a začátkem 20. století, v českém pohraničí mělo vzniknout uzavřené německé jazykové území s úplným vyloučením češtiny. Tyto snahy pak ožily v lednu 1918, kdy se ve Vídni sešli němečtí poslanci z českých zemí a schválili rezoluci, v níž žádali odtržení pohraničních území od vnitrozemí a vytvoření samosprávné provincie Deutschböhmen: „Německý národ neustane, dokud neprovede konečné osvobození (svých soukmenovců) z nadvlády Čechů a – třeba i násilím – nezabrání zřízení československého státu, v němž by německý národ byl ujařmen... Za tím účelem žádáme ohraničení a sloučení německého území v Čechách a pro toto území všechna ústřední místa, úřady a instituce, které patří koruně zemi.“

(MU)

československého státu

Oblasti nárokované Německým Rakouskem...

necký. Svým vystupováním se „čeští Němci“ snažili ovlivnit také amerického prezidenta Woodrowa Wilsona a později pak i jednání mírové konference v Paříži.

Separatistické tendence sudetských politiků představitelů právě se rodícího Československa rozhodně odmítli a trvali na zachování územní integrity nově vznikajícího státu.

Při jednání se zástupcem sudetských Němců dr. Lodgmannem von Auen počátkem listopadu 1918 vyzýval Národní výbor k vzájemné spolupráci. Žádal o vyslání německých

zástupců do Národního výboru. Svého zástupce měli sudetští Němci mít rovněž v československé vládě jako „krajanského ministra“. Avšak i tato nabídka byla odmítnuta.

Současně s tím, jak se šířila zpráva o ustavení zemské vlády provincie Deutschböhmen, začaly vznikat v okresních městech souběžně k c. k. orgánům tzv. národní rady nebo národní výbory, které v naprosté většině přijímaly podřízenost zemské vládě. Úkolem těchto nově vznikajících orgánů bylo převzetí kontroly nad veškerými dosavadními správními a vojenskými úřady a institucemi.

V Horní Blatné vznikl německý národní výbor již hned po vyhlášení republiky. Po vzoru ostatních

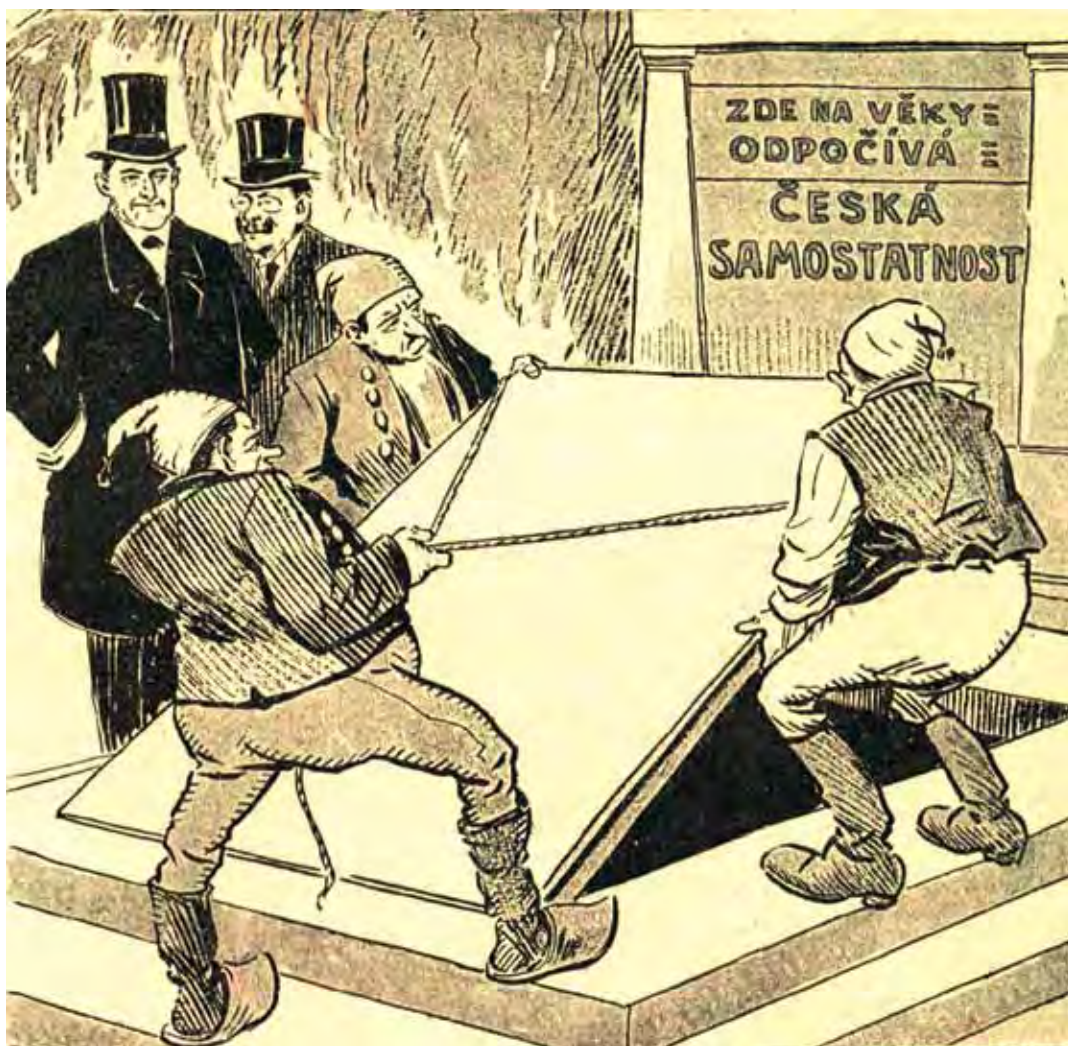

Dr. Rudolf Lodgmann von Auen

pohraničních měst byla zorganizována německá správa. Nové instituce měly vzájemně spolupracovat na připojení odtrženého českého pohraničí k plánovanému Německému Rakousku. Kromě ustavení správních a pořádkových orgánů byla provedena rovněž i měnová odluha. Vyhlášením československého státu totiž pozbyla platnosti rakouská platidla. Německé orgány daly proto v listopadu 1918 tisknout vlastní „peníze“. Jednalo se o jakési dobropisy, jež měly mít platnost jen do 20. února následujícího roku a poté měly být vyměněny za regulérní platidlo. Důvodem takovéto krátkodobé platnosti byla víra předáků provincie Deutschböhmen, že po volbách v Rakousku bude oblast připojena k rakouskému území, a že

Modlitba německo-rakouské mírové delegace: „Svatá Drzosti, neopouštěj nás!“ Tak karikoval snahy „českých Němců“, kteří se pokoušeli ovlivnit také jednání mírové konference v Paříži, politicko-satirický týdeník Smích republiky

Humoristické listy, ročník 61, číslo 21

se tedy zapojí i do rakouského měnového systému.

Československá vláda nemohla se ztrátou pohraničních oblastí souhlasit, a snažila se proto na celém území co nejrychleji upevnit svou moc.

Aby zabránila rozbití státu hned v jeho počátku, ale také zamezila stále se množícím násilným incidentům a sílení otevřeného odporu německého obyvatelstva, vyslala na základě 4. článku o příměří z 3. listopadu 1918 do pohraničí vojsko. Obsazování oblasti západních Čech od Horšovského Týna přes Cheb a Karlovy Vary až po Chomutov, které započalo v listopadu 1918, koordinoval nově zřízený vojenský inspektorát v Plzni. Jako hlavní síly k provedení akce byl použit zdejší náhradní prapor 35. pěšího pluku

posílený dalšími jednotkami z Beřouna a Klatov.

Při postupu se jednotky nestřetly s vážnějším odporem. A tak oddíl pětaticátníků o síle 320 až 350 mužů dorazil 12. prosince okolo půl sedmé večer do Karlových Varů a město obsadil. Z Karlových Varů pak jednotky podplukovníka Viléma Slezáčka postupovaly přes Falknov (Sokolov), který byl obsazen 15. prosince, do Chebu, jenž byl obsazen o den později. Ve dnech 22. až 23. prosince bylo dokončeno obsazení železniční trati Cheb – Karlovy Vary a zbývající úsek železničního spojení mezi Karlovými Vary a Chomutovem. V těchto dnech byl obsazen také Klášterec nad Ohří a rovněž ašský výběžek. Po příchodu československého vojska byly německý Národní výbor, dělnická a vojenská rada a také Volkswehr na veškerém obsazeném území rozpuštěny. Tak byla v západních Čechách dopsána krátká historie provincie Deutschböhmen.

Tou dobou ve Versailles již naplno probíhala nanejvýš složitá a choulostivá jednání mírové konference. Na její výsledky všichni čekali, protože také místní obyvatelstvo žádalo připojení Němců v Čechách k Německému Rakousku. Většina německých úředníků sice už složila slib věrnosti Českoslo-

Počátek roku 1919 v Nejdku a Horní Blatné

Dne 4. ledna 1919 byl Nejdek vojensky obsazen vyzbrojenou jednotkou československé armády v počtu 25 mužů s poručíkem a nadporučíkem. Vojenské vedení vyjednávalo na zdejším městském úřadě se zástupcem starosty Hermannem Pecherem, který vznesl protest proti obsazení německého města československým oddílem a prohlásil, že se s odvoláním na právo na sebeurčení národů podrobuje moci a že očekává k tomuto obsazení jako u jiných měst konečné rozhodnutí na mírové konferenci. Nadporučík však disponoval příkazem, podle něhož mj. mají ve městě zaniknout okresní národní a vojenská rada a zbraně a munice musejí být odevzdány.

Dne 9. ledna 1919 byly československou jednotkou z Nejdku obsazeny úřady v soudním okrese Horní Blatná, jako byly okresní soud, berní úřad či poštovní úřad. Úředníkům bylo nařízeno, aby se řídili nařízeními československého státu.

(podle Kroniky města Nejdku, II. díl, s. 76–78)

Už počátkem roku 1919 se shromáždilo několik tisíc občanů v Horní Blatné, aby demonstrovali proti nechtěnému začlenění do českého státu. Byli tam i lidé z Perninku stejně jako z Abertam, Pstruží, Hřebečné a Potůčků, kteří nesouhlasili s tímto údajně moderním, demokratickým státem, ve kterém jim byla zajištěna role národnostní menšiny. Zatímco v Horní Blatné se tato demonstrace obešla bez prolití krve, na mnoha jiných místech v Sudetech tekla krev ve velkém.

(z knihy Bärtingen. Die Geschichte einer Stadt, 1994, s. 58)

„Uchvátí ten divoký jezdec ještě některou?“ ptal se týdeník *Smích republiky* po vyhlášení republiky rad v Bavorsku a Maďarsku

venské republiky, avšak vlastenecké tendence nadále přetrvávaly.

Na jaře roku 1919 došlo k revolučním událostem v Bavorsku a Maďarsku. Pod vlivem bolševické revoluce v Rusku zde byly vyhlášeny tzv. republiky rad. V Německu pak propuklo spartakovské povstání. Pod dojmem těchto událostí došlo ke značné radikalizaci také obyvatelstva v pohraničí. Docházelo k velkým nepokojům a početným demonstracím, neboť zde dosud přetrvával značný nedostatek potravin.

Iniciativy se v této chvíli ujalo zemské vedení německé sociální demokracie, které využilo revolučních nálad obyvatel. Na svém rozšířeném zasedání v Děčíně 27. února 1919 se usneslo, aby byly „v celém zněmčeném území pořádány veliké projevy a popřípadě i prohlášen klid práce“ a na 4. března 1919 vyhlásilo generální stávkou. Den, kdy mělo ke stávce dojít, nebyl vybrán náhodně. Právě tohoto dne mělo totiž poprvé zasednout německo-rakouské Národní shromáždění. Generální stáv-

ka se tedy měla stát manifestací nespokojenosti s postavením německé menšiny v novém československém státě s cílem odtrhnout pohraniční oblasti od ČSR. Po celém národnostně smíšeném území byly šířeny letáky s protistátním obsahem, rostly počty národnostních incidentů. Jednotlivé okresní politické správy byly o těchto skutečnostech informovány Prezidiem zemské politické správy. Byly také instruovány, aby se ujistily, „je-li v ohrožených místech správního obvodu dostatečná moc četnictva a vojska, která by byla s to, aby eventuální demonstrace proti-

státního rázu a výtržnosti v zárodku potlačila“. Srážky s československým vojskem si vyžádaly celkem 42 obětí na životech, z toho bylo 40 Němců.

Demonstrace za sebeurčení Němců v Čechách proběhly na řadě míst v pohraničí. V některých městech začaly nepokoje už 3. března. Německé obyvatelstvo se za zpěvu vlasteneckých písní scházelo na náměstích, aby demonstrovalo na protest proti kolkování bankovek. K porušení klidu a pořádku většinou nedošlo, ale oheň odporu stále doutnal. Uklidnění situace přineslo až podepsání mírové smlouvy mezi Dohodou a Rakouskem 10. září 1919 v Saint-Germain-en-Laye.

Ve dnech 15. a 16. června 1919 se v Čechách, na Moravě a ve Slezsku konaly první popřevratové volby do obecních zastupitelstev. Přinesly výrazné vítězství sociálně demokratické straně. Stejně tak jako německá sociální demokracie navazovala i ostatní německé politické strany ve své činnosti na politické strany existující již v době před převratem. Vedle silných sociálních demokratů to byla především agrární a také křesťansko-sociální strana. Významné místo ovšem získaly také politické strany opírající se programově o nacionalismus jako Německá nacionální strana a Německá nacionálně socialistická dělnická strana (DNSAP), která se přihlásila k ideologii své vzorové strany v sousedním Německu, k NSDAP, založené v roce 1920 Adolfem Hitlerem. Zpočátku všechny německé strany odmítaly jakoukoliv spolupráci se státní mocí nové republiky. Teprve až po prvních parlamentních volbách 18. dubna 1920 vstupují němečtí poslanci do parlamentu. Po polovině 20. let se už budou některé německé

strany dokonce i podílet na vládě. Mezi německými voliči sice získají tyto tzv. aktivistické strany převahu, nicméně část obyvatelstva budou i nadále ovlivňovat nacionalisté.

V roce 1919 závěry versailleské mírové konference definitivně stvrdily hranice nového československého státu. Své zástupce tu měli i sudetoněmečtí politici, ale mírová smlouva jejich zájmům nevyhověla. Československá delegace a především ministr zahraničí dr. Edvard Beneš prosadil a obhájil většinu svých požadavků. ČSR působila ve srovnání se svými sousedy důvěryhodněji – její hospodářství, měna, politický systém ani správa se neocitly ve víru okolního poválečného chaosu. V souladu se závěry mírové konference byla 10. září 1919 k ČSR připojena také Podkarpatská Rus.

S novými hranicemi se objevil i nový závažný problém, který se ani v příštích dvaceti letech nepodaří uspokojivě vyřešit a stane se československému státu osudným – problém národnostních menšin. Češi a Slováci tvořili jen 65 % obyvatelstva nové republiky. Zbýlých 35 % tvořili Němci, Maďaři, Rusíni a Poláci, kteří byli sevřeni novými hranicemi a odděleni od svých národů. Zvláště Němci snášeli tuto realitu těžce a nedokázali se s tímto stavem smířit. Jejich politikové v českém pohraničí i přes výsledky mírové konference nadále pokračovali ve svém separatistickém úsilí a začali v novém státě prosazovat své vlastenecké požadavky, které o necelých dvacet let později vyvrcholí tragickými záříjovými událostmi roku osmatřicátého a následným rozbitím Československé republiky.

Ale to už je prolog k další kapitole...

Roman Kotlínek

Demonstrace v Nejdku v březnu 1919

V Nejdku proběhla demonstrace 4. března 1919 bez krvavých projevů. Již dopoledne procházela československá jednotka městem, aby rozptýlila shromažďující se dav. V poledne se tři zástupci místních dělníků odebrali k nadporučíkovi a garantovali mu klid a pořádek. Krátce nato se na náměstí sešlo údajně více než 8 000 osob (!). Byl zatčen syn majitele zdejší tiskárny Träger, protože strhnul Čechy nalepený plakát. Množství lidí zamířilo ke kasárnám do Nádražní ulice, kde požadovali vydání zajištěného hlasitým „ven“. Vojáci zatlačili nakonec zpět demonstranty na náměstí před budovu soudu (č. p. 128), kde vystřelili několik slepých nábojů, načež se demonstranti rozprchli. Zatčený byl vzápětí propuštěn a do ulic se navrátil tolik očekávaný klid.

(podle Kroniky města Nejdku, II. díl, s. 84–85)

Doporučujeme kulturní, společenské a sportovní akce

Kulturní akce

- 17.–18. 10. - Karlovarský Knedlík Fest (Becherplatz; Karlovy Vary)
31. 10. - Divadelní soubor Jirásek, Nejdek: Volá Melbourne (kino Pernink; 19:30)
14. 11. - Divadelní soubor Jirásek, Nejdek: Volá Melbourne (kulturní dům Nejdek; 19:30)

Trabantem Jižní Amerikou

Ve své přednášce bude Dan Přibán vyprávět o nejnáročnější cestě, jakou kdy projel se svými žlutými traby. Češi, Poláci a Slovák, taktéž mezinárodní vozový park – dva traby, Maluch, Jawa 250 a k tomu celá Jižní Amerika, 20 406 km tím nejkrásnějším a nejnáročnějším, co Jižní Amerika nabízí. Začátek přednášky 17. října 2014 v 19:30 h v restauraci Sportka Vysoká Pec. Předprodej vstupenek na obecním úřadě (info@vysokapec.eu) nebo po domluvě na tel. 607 050 796, prodej i v místě konání, počet míst je však omezen. Cena 80 Kč (včetně dárku).

Romana Malá

Koncerty

15. 10. - Rendez-Vous s Felixem Slovákem (Galerie umění, Karlovy Vary; 17:30)
16. 10. - KSO: Koncert k Roku české hudby (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
17. 10. - KSO: Mimořádný koncert v rámci JazzFestu Karlovy Vary; Koncert k Roku české hudby (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
21. 10. - Klub přátel hudby: Alexander Guilmant, Eugene Bozza, Jan Francois Michael aj. (Velký sál, Kino Nejdek; 19:00)
24. 10. - KSO: Symfonický koncert k založení republiky; Koncert k Roku české hudby – Bedřich Smetana: Má vlast (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
29. 10. - James Blunt: Moonlanding (KV Aréna, Karlovy Vary; 20:00)
04. 11. - KSO: Gala Strauss, Labitzký, Lehár... (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
08. 11. - Tara Fuki (Galerie umění, Karlovy Vary; 19:30)
13. 11. - Festival Eduarda Nápravníka Karlovy Vary – Praha, Koncert k Roku české hudby (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)

JAZZFEST Karlovy Vary – Sokolov

13. 10. - Roman Pokorný - „Feelin' The Spirit“ (Hudební klub M, MDK Sokolov; 19:00)
15. 10. - Slet bubeníků 2014 (Městské divadlo Sokolov; 19:00)
16. 10. - Limbo (CZ), Marc Bernstein International Quartet (Divadlo Husovka, Karlovy Vary; 19:30)
17. 10. - Karlovarský Repre Band, Předání Ceny barona Schoenecka, KSO + Jindřich Henry Volf aj. (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
18. 10. - Jazz Kvě, M. K. Collective, Kaia Brown a Tonny Blues Band (Kino Drahomíra, Karlovy Vary; 19:30)
19. 10. - Roy Hargrove Quintet (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)

Výstavy, přednášky

16. 10. - Ing. Jan Schlossar: Povídání o Slavkovském lese (Muzeum Karlovy Vary; 17:00)
21. 10. - Marek Nesrsta: Důl Mauritius na Hřebečné v zrcadle času (Krajská knihovna, Karlovy Vary; 17:00)
25. 10. - Muzeum rukavičkářství s ukázkami (MÚ Abertamy; 13:00–17:00)
08. 11. - Muzeum rukavičkářství (MÚ Abertamy; 13:00–17:00)
13. 11. - Ing. Stanislav Wieser: Krajina a památky Slavkovského lesa za 40 let jeho ochrany (Muzeum Karlovy Vary; 17:00)
16. 10. – 25. 1. - Známe i neznámé podoby Radka Pilaře (Interaktivní galerie Becherova vila, Karlovy Vary; vernisáž 17:00)
5. 11. – 31. 12. - Alena Antonová & Tomáš Dolejš (Galerie Drahomíra, Karlovy Vary; vernisáž 4. 11. v 17:00)
do 26. 10. - 100 let terénní archeologie v Karlovarském kraji (Muzeum Nejdek)
do 31. 10. - Franz Ahtner a jeho dílo (Fotogalerie Zelená sedma, Nejdek)
do 31. 10. - Karel Šafář: ...Až přijdou klauni (Galerie Drahomíra, Karlovy Vary)
do 09. 11. - Antonín Slavíček a Kameničky (Galerie umění, Karlovy Vary)
do 30. 11. - 40 let Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les (Muzeum Karlovy Vary)
do 28. 2. - Z horníka výrobcem hraček (Böttcherfabrik, Poberschau)

Krušnohorské podzemí

Tak zní název výstavy fotografa a geologa Jana Albrechta, člena Spolku přátel dolu sv. Mauritius z Hřebečné, která je od 4. září 2014 do jara 2015 k vidění v horské restauraci Salaš Ryžovna (mezi Božím Darem a Horní Blatnou). Fotografie jsou zaměřeny na krušnohorské podzemí a památky s hornictvím spojené. Můžete si nejen prohlédnout pěkné fotografie z okolí, ale také pochutnat na dobrém jídle v místní restauraci. Specialitou podniku jsou sýry z místní sýrárny, jehněčí na všechny způsoby a samozřejmě dobré pivo a obsluha.

Práce na zpřístupňování štoly Kryštof na Hřebečné se již chýlí ke konci

Kina

18. 10. - Hany (Kino Pernink; 18:00)
25. 10. - Prokletí Midasovy skříňky (Kino Pernink; 18:00)
01. 11. - Přijde letos Ježíšek (Kino Pernink; 18:00)
08. 11. - Dědictví aneb Kurvaseneřík (Kino Pernink; 18:00)

11. 10. - Krušnej seběh (Horní Blatná – Nové Hamry)
12. 10. - Smolnický kopec (Chodov; 10:00)
11. 10. - Nejdecký kros 2014 (Nejdek – hotel Krásná vyhlídka; 11:00)
28. 10. - Běh na Blaták (fotbalové hřiště Horní Blatná; 11:00)

Pozvánka na výstavu 100 let archeologie v Karlovarském kraji

Kostel sv. Mikuláše v Třidomí pod Krudumem ve Slavkovském lese

Až do 26. října je v nejdeckém muzeu k vidění velmi zajímavá výstava s názvem „100 let archeologie v Karlovarském kraji“. Mapuje archeologické aktivity, nejvýznamnější lokality a bohaté nálezy ve zdejších kraji. Je zajímavá nejen množstvím informací, které přibližují jednotlivá místa, ale i tím, že ji doplňují exponáty z četných vykopávek. Výstavu a k ní vydaný katalog lze pojmout také jako bohatý zdroj tipů na podzimní výlety po kraji. Každé naleziště je totiž opatřeno GPS souřadnicemi, uvedenými spolu s informacemi i v katalogu.

Je tak možné navštívit nejen známá místa, jakými jsou loketský či chebský hrad, ale rovněž místa z hlediska zájmu návštěvníků ne tak úplně vyhledávaná. Takovými jsou například Nebesa u Aše, kde se v roce 1759 odehrála jedna z bitev sedmileté války mezi pruskými a rakouskými vojáky a dodnes jsou zde patrné zbytky ochranných valů. Dalšími tipy mohou být kostel sv. Mikuláše v Třidomí pod Krudumem, nalezený před několika lety po desetiletí trvajících pátráních, nebo vrch Vladař, kdysi osídlený Kelty, na jehož vrcholu je pamětní deska připomínající, že se zde v roce 1421 bránili úspěšně husité pod vedením Jana Žižky velké přesile landfrýdu plzeňských vojsk.

Podobných tipů poskytuje výstava „100 let archeologie“ mnoho. Už jen proto stojí za návštěvu.

Lev Havlíček, Muzeum Karlovy Vary

Policajt, nebo rošťák?

Na počátku byla pozvánka na sobotu 20. září na Dožínky 2014 a kolaudaci vybudovaného sezení s ohništěm ve Pstruží. Co v pozvánce nebylo, to však věděl každý. Našemu kamarádovi Karlu Išovi bylo 17. září rovných 80 let.

Nikdo by mu to však nehádal. Bývalý novinář, nyní kronikář nejčastěji s foťákem na krku a dvěma psy po boku prochází denně obcí. Roznáší Luft odběratelům a do obecní vývěsky větší fotky hezké i ty s různými nešvary. A tak ho čekalo překvapení. Byť nám počasí nepřálo, srdce všech se při

Chystá se vyvěšení vlajky

oslavě nestárnoucího Karla ohřála. Těžko říci, co ho potěšilo více. Zda společný koš s lahůdkami, čokoládová kamera, startovní osmdesátka na prsou, kamarády podepsané „Čestné občanství Pstruží“ či amatérské noviny, lépe dvojlist „Pstružský posel(r)“ v nákladu pro všechny přítomné z dílny AHA. Na titulce Belmondo a Karel. Kdo je kdo, policajt nebo rošťák? A věřte nebo ne, ten Karel v osmdesáti tam vypadá lépe než Belmondo v sedmdesáti. Přes nepřízeň počasí se sešlo 28 účastníků. A oslava to byla veselá, plná domácích lahůdek pod střechou „Bistra U Dostyho“, za což jeho majitelům velký dík.

Vyvěsili jsme pod střechou i novou vlajku Pstruží, jak jinak se pstruhem, i když někteří v něm viděli zlatou rybkou.

Stožár u ohniště již na ni čekal. Ke kolaudaci ohniště došlo až za tmy, kdy přestalo pršet a kdy se buřty daly opékat. Díky příspěvku obce Merklín na materiál a šikovným rukou aktivních hochů ze Pstruží, většinou v důchodovém věku, má naše obec překrásné sezení s ohništěm na pořádání společenských akcí. Výzva pro zvelebení okolí: „Všechny přebytky z podzimního úklidu skalek a zahrad jsou vítány“. Přijďte se i vy někdy podívat. Vybaví se vám pohádka „O dvanácti měsíčkách“.

za dílnu AHA Anna Heranová

Oslavenec v zajištění přátel

Poslední leč Franze Götze

V pátek 26. září 2014 uzavřel svou pozemskou pouť Franz Götz ze Stříbrné. Krušnohorec tělem i duší, který svůj život zasvětil lesu, přírodě a myslivosti. I přes vysoce pokročilý věk dovedl rozdávat smích a dobrou náladu.

**Občanské sdružení Abertamy
Krušnohorský spolek Breitenbrunn**

Franz Götz při Svatováclavském setkání na Ryžovně 2013

Country víkend na Srní

První sobotu v září se uskutečnil, zase po roce, country víkend na Srní. Akce se konala v místní bývalé hasičské zbrojnici, zvané „Hasičárna“. Celý objekt jsme v minulých letech zachránili, přestavěli, a tak je nyní možno pořádat zde společenské akce, což se, zvláště letos, vzhledem k počasí velmi osvědčilo.

Již v pátek přijely kapely Středové, Globus, Utrejch, Návštěva a Červená řepa. S večerem začala zábava nabírat na obrátkách, jak se postupně hudebníci scházeli na pódiu a společně hráli a zpívali

své nejlepší songy. Náladu jistě podpořilo i dobré jídlo a výtečné pivo. A tak pátek končil až v sobotních ranních hodinách. Po krátkém odpočinku se většina účastníků ponořila do lesa nasbírat něco hub. V poledne jsme naše hosty pohostili výtečnou polévkou a domácím gulášem. Ve tři odpoledne začal hlavní program. Jednotlivé kapely postupně hrály a zpívaly v hodinových blocích.

Nikdy se nepodařilo dodržet stanovený čas, protože obecnost si vyžadovalo stále nové a nové pří-

Kapela Globus

lavky. I přes velkou nepřízeň počasí a za silného deště se dogrilovala tradiční kuřátka, a tak se měli všichni čím posilnit k večernímu pokračování. S rostoucí zábavou začal i tanec obecnosti. Poslední kapela ukončila svůj blok někdy kolem druhé v noci. A protože hudby ještě

nebylo dost, tak ti nejvytrvalejší hudebníci a posluchači zůstali u písniček až do půl páté ráno. V neděli i přes svítící sluníčko bylo smutno, protože skončila nádherná akce plná hudby a dobré nálady.

text a foto: Ota Děták, Srní

V pátek 19. září uspořádala obec Pernink ve spolupráci se ZŠ a MŠ Pernink další ročník „Běhu od obecního úřadu na vlak“. Účastnilo se celkem 90 dětí ze základních škol z Abertam, Horní Blatné, Potůčků a Perninku. Soutěžily tříčlenné štafety. Každá si musela připravit „štafetový kolík“, kterým se stal pro tento závod pěkně vymalovaný kufřík, a začalo se závodit.

V půl jedné byl odstartován závod těch nejmenších z mateřské školy, ti běželi jen k altánu v lesoparku. Hlavní závod škol pak začal v půl druhé, kdy se na start připravila I. kategorie (žáci 1. a 2. tříd). V této kategorii soupeřilo celkem 11 štafet. Zlatou medaili získali žáci ze základní školy Abertamy, druhé byly děti ze ZŠ Potůčky a třetí pak Perninští. Ve II. kategorii (3. a 4. třída) bylo 8 štafet a 1. místo vybojovali žáci

ZŠ Pernink, na druhém se umístily děti z Horní Blatné a na třetím z Potůčků. Ve III. kategorii (5. a 6. třída) běželo 6 štafet. Vyhrali žáci ZŠ Potůčky před Perninkem a ZŠ Abertamy. V poslední kategorii

(7. a 9. třída) soutěžili žáci ZŠ Pernink. Zlatou získala štafeta ve složení Rožec, David a Abrahám, stříbrnou Sawruk, Čechák a Oláh, bronzovou pak Beňovský, Hajňuk a Klimm.

Na všechny děti čekalo v cíli malé občerstvení a pro ty nejlepší pak medaile a nějaká ta sladkost.

**text: Jitka Tůmová
foto: Klára Grohová**

Všichni pohromadě

Sedmdesáté výročí letecké bitvy nad Krušnohořím

Dobová vozidla

Dne 11. září 1944 se na česko-saském pomezí v Krušných horách odehrála jedna z nejtěžších leteckých bitev druhé světové války nad kontinentální Evropou. Bylo při ní sestřeleno přes padesát německých a ame-

Náhodný návštěvník Kovářské mohl nabýt dojmu, že se ocitl ve válečné zóně. Díky různým spolkům se tady totiž v dobových vojenských vozidlech a uniformách setkala vojska armád mnoha zemí a průjezd kolony těchto

Armády ČR u pomníku sestřelených letců před místní školou. Padlí byli uctěni nejen věnci, ale i minutou ticha. To, že se na tomto místě scházejí zástupci obou stran tehdejšího konfliktu, má v sobě velkou symboliku. Bylo připome-

Po ukončení pietního aktu se historická vojenská technika přesunula k místnímu hřišti, kde se rozkládal dobový Camp Lucky Strike 1944. Každý si tady mohl udělat obrázek o tom, jak vojáci žili na frontě. Členové campu dále předvedli výstroj a výzbroj používanou za druhé světové války včetně ukázek střelby z jednotlivých zbraní.

Pak už se však zraky přítomných upnuly k rozjasněné obloze. Své umění předvedli piloti různých typů letadel, například historického letounu L-4A Piper. Zlatým hřebem byl sescok parašutistů Armády ČR z letounu An-2 (tzv. „Anduly“). Přihlížejícím na zemi se jistě zatajil dech, když se při sescoku jednomu z parašutistů špatně otevřel padák a on

Kladení věnců

rických strojů. O 70 let později, 13. září 2014, si na tuto bitvu, její hrdiny a padlé přišlo do krušnohorské Kovářské i přes počáteční nepřízeň počasí zavzpomínat na 500 hostů.

vozel také zahájil celý sobotní program.

Hlavním bodem programu byl pietní akt, který proběhl za účasti významných hostů, rodin zúčastněných letců a Posádkové hudby

Výstřel z obrněného vozidla

nuto, že přímí účastníci bitvy, kteří se u jejího pomníku poprvé sešli v roce 1997 a navázali osobní přátelství se svými bývalými protivníky, tím jen dokázali nesmyslnost této bitvy a celé války.

všem předvedl použití padáku záložního.

Zájemci se dále mohli vydat na místo havárie jednoho ze sestřelených letounů. Cílem hlavního pořadatele, kterým bylo Muzeum letecké bitvy nad Krušnohořím v Kovářské, bylo nejen pobavit, ale také připomenout, že i v této nesmyslné bitvě umírali muži, na něž doma čekaly jejich děti, ženy nebo mámy. Ve víru aktuálních událostí je světle třeba si tyto události připomínat, i když, jak se zdá, lidstvo je bohužel nepoučitelné.

L-4A Piper

Sescok se záložním padákem

text a foto:
Lenka Löfflerová

Horská služba oslavila

Horští vůdci Klubu českých turistů v roce 1932

Ve Špindlerově Mlýně proběhly 13. září oficiální oslavy 80. výročí založení Horské služby (HS). Pro všechny účastníky byl připraven pestrý program s ukázkami činnosti HS včetně používané techniky. Organizátoři nezapomněli ani na nejmenší účastníky. Diváci mohli také sledovat náročnou mezinárodní soutěž HS, v níž změřilo síly 30 dvoučlenných hlídek z naší republiky i ze zahraničí. Na závěr oslav byli významenáni čestní členové, kteří se významnou měrou podíleli na rozvoji a fungování HS během uplynulých let.

Záchrana v našich horách začala již v době, kdy člověk pře-

konal bázeň z neznámých hor, považovaných za sídla bohů. Byli to především lovci zvěře, těžaři dřeva, hledači drahokamů a další, kteří se vydávali za krásami, ale i nebezpečím hor. V pozdějších dobách s rozvojem turistiky a lyžařských sportů dochází v souvislosti se zvyšující se návštěvností hor i k většímu počtu nešťastných událostí.

První záchranné oddíly začaly pracovat v roce 1934 v Krkonoších a postupně byla Horská služba od května 1948 do ledna 1955 založena i v dalších šesti pohořích, kde působí dodnes. Po celou dobu svého působení pomáhá lidem v nouzi, a to nejen na horách, ale v poslední době i v nepřístupných terénech mimo horské oblasti.

Všichni, kdo v Horské službě působili a s její prací spojili svůj život, od prvních záchranářů v době před druhou světovou válkou, kteří se rekrutovali z řad hasičů, lyžařských učitelů nebo majitelů a nájemců horských bud, přes nadšence, kteří činnost HS oživil v prvních letech po válce, až po záchranáře současně, zasluhují obdiv a úctu. V prvopočátcích pracovali v horách všichni s minimem prostředků a všechny technické nedostatky nahrazovali nesmírnou pilí, nadšením a obětavostí.

Díky tomu se mohla HS v dalších letech rozvíjet a získávat zkušenosti, které byly předávány novým zájemcům a členům. Postupně se začala věnovat i dalším činnostem, jako jsou například lavinová prevence, výcvik lavinových specialistů a psů, letecká záchrana nebo výcvik celé členské základny na základě velmi dobře zpracované metodiky.

Dovednosti a vybavení členů Horské služby byly a jsou velmi ceněny i v zahraničí, a proto byla

Svozná technika v padesátých letech minulého století

80 let od svého založení

Horská služba přijata v roce 1968 do IKAR, což je mezinárodní organizace pro horskou záchranu s celosvětovou působností. Nejblížejší přeshraniční spolupráci realizujeme se svými sousedy v Polsku, Německu, Slovensku a Rakousku. Naši členové se také zúčastnili záchranných a likvidačních prací při katastrofálních povodních v letech 1997, 2002 a 2010. V případech živelních katastrof a rozsáhlých

Pepík Jindra při práci na turistickém značení

pátracích a záchranných akcí poskytujeme perfektně připravené a vybavené členy, kteří jsou schopni samostatně operovat kdekoli na území České republiky.

V rámci preventivní činnosti se snažíme informovat veřejnost o aktuální situaci na horách, o výstrahách a nebezpečích. V neposlední řadě naši členové přednáší na mnoha prezentacích a besedách o vybavení pro bezpečný pohyb v horském terénu a základních postupech při poskytování první pomoci. I díky tomu má Hor-

Přemysl Sobotka předává ocenění Rudolfu Chladovi

ská služba ve společnosti vysoký kredit a její práce je vnímána velmi pozitivně.

Horská služba v Krušných horách vznikla 28. ledna 1955 jako pobočka Horské služby Krkonoše. V příštím roce budeme tedy slavit 60 let její existence v naší oblasti. Mezi zakládající členy HS Krušné hory patří Jarda Mikoláš, Franta Suk a Karel Bohuslav, kteří působili ve východní části Krušných hor. Po roce 1958 byla západní část Krušných hor zpřístupněna turistům, a tak i zde začíná působit Horská služba pod vedením Pepíka Jindry a Mirka Poláka.

V roce 1962 nastoupil do čela oblasti Krušné hory Jaroslav Brach, jenž vedl oblast dlouhá léta až do roku 1989. V přelomovém roce 1989 se stal oblastním náčelníkem Rudolf Chlad a působil zde až do roku 2009. Během tohoto dlouhého období byl několikrát i ve funkci ústředního náčelníka HS ČR. V roce 2009 byl oblastním náčelníkem jmenován Miroslav Güttner. Funkci předsedy Oblastní rady HS Krušné hory zastává od roku 2006 dlouholetý člen Bobeš Havel z okrsku Bublava. V letech před ním tuto funkci vykonávali Jiří Šmíd a Rudolf Chlad.

V současné době se o bezpečnost návštěvníků Krušných hor stará osm profesionálních pra-

covníků, dva sezónní zaměstnanci a přibližně 60 dobrovolných členů v okresech od Bublavy po Telnici. V průběhu roku Horská služba

v Krušných horách zasahuje průměrně u 700 až 800 událostí.

V rámci oslav 80. výročí založení Horské služby byli za dlouholetý přínos Horské službě za oblast Krušné hory vyznamenáni Pepík Roubiček, Honza Endersch a Ruda Chlad.

Velký dík za dlouholetou činnost v naší oblasti ovšem jistě patří například i Rudovi Kovářovi, který je dodnes synonymem spolehlivosti a je nepochybně spjatý s Klínovcem, dále třeba výbornému parťákovi Petkovi Kolaríkovi z Perninku, který se spolu s Honzou Šmídem dodnes aktivně účastní všech akcí a baví nás svými historkami, a výčet dalších členů by mohl dlouze pokračovat.

**Miroslav Račko,
HS Krušné hory**

text psaný kurzívou je převzat od Adolfa Klepše, náčelníka HS Krkonoše

Letní akce Horské služby

Krušnohorci na setkání hornických měst v Českém Krumlově

Zástupci Abertam v parádních uniformách podle historického vzoru. Starosta Zdeněk Lakatoš drží prapor města, který se na setkáních pravidelně objevuje již od setkání ve Stříbře. Nově je nesen nádherný prapor spolku Mauritius

Každý rok, letos již poosmnácté, se setkávají zástupci hornických měst, obcí, spolků, hornických nadšenců a příznivců. A to by bylo, aby

na setkání chyběl někdo z Krušných hor. Vždyť Krušné hory, to je jedna velká těžební oblast. Také letos zde naši zástupci hráli důstojnou úlohu.

Početná delegace z Jáchymova. V čele prapor dolu Svornost dekorovaný stuhou prezidenta republiky. Následuje místostarostka Jáchymova Ingeborg Štiková, zakladatel města hrabě Štěpán Šlik (představený Jaroslavem Kulhavým) a nejmenovaná zástupkyně jáchymovských žen. Za nimi horníci ze Svornosti vedení Jindřichem Loukotou a další občané hrdě zastupující slavné horní město Jáchymov

Podrobně popsat třídní setkání vrcholící hornickým průvodem s celou řadou nejrůznějších akcí, nádhernou atmosféru mezi horníky, lidmi srdnatými, veselými a přátelskými snad ani nelze. Můžeme se těšit a připravovat na příští setkání, které bude v Havířově, nebo na další, plánované v Příbrami.

text a foto: Jaroslav Ochec

Spartan race na Klínovci

Spartan race je přední světový překážkový běh, jehož cílem je pokořit trať plnou nástrah v extrémních podmínkách. Dne 1. června jsem se poprvé zúčastnil Spartan Sprintu v Liberci. Po nasátí atmosféry a prověření fyzické zdatnosti v tomto závodě jsem se rozhodl zúčastnit i dalších dvou, o poznání

jsme zdolávali ve všech směrech, to je ve zkratce, co následovalo v obou případech. Není divu, že spousta účastníků skončila nedobrovolně v křečích nebo s nějakým úrazem. Trať vedla po zpevněných lesních cestách, blátivým terénem, ledovým potokem s kameny nebo strmými sjezdovkami. Překážky byly roze-

sety po celé délce závodu a jejich rozmanitost mnohdy zaskočila i otřelé borce, kteří se tvářili, že to tam právě osvobodili. Náročnost překážek umocňovalo bláto a déšť. Šplh po laně z vodního příkopu nebo ručkování po kovových trubkách tak byly značně náročné.

Po zdolání posledních záludností trnité cesty a proběhnutí do cíle se ve mně probudila radost ze zdolání této náročné trasy bez trestů za nepřekonání překážky, z úspěšného dokončení všech tří úrovní závodů a hlavně z toho, že si dám teplou sprchu a pořádné jídlo.

Příští rok třeba zase na Klínovci Arooo!

**Tomáš Fryšavský,
Nové Město na Moravě**

Hřebečná, 20. 9. 2014

Slavnost u památníku štolý Bílá holubice

Návrat sv. Mauritia na Hřebečnou

Stalo se již příjemnou tradicí, že na sklonku září pořádá Spolek přátel dolu svatý Mauritius ve spolupráci s občanským sdružením Eco Futura slavnost či lépe řečeno připomínku namáhavé práce našich hornických předků u pomníku štolý Bílá holubice na Hřebečné.

I letošní ročník přinesl něco nového v organizaci této akce. Vzhledem k probíhajícím pracím na zpřístupnění části dolu Mauritius byl

letošní ročník ve znamení návratu svatého Mauritia k jeho dolu.

Mauritius, římský voják na koni, se vydal z centra Hřebečné okolo stejnojmenného dolu až k památníku štolý Bílá holubice. Průvod asi stovky účastníků byl na své trase přerušen pěti zastávkami s výjevy ze života světce, dolu i místních obyvatel. Když pak byl na konci pochodu svatý Mauritius sřat a k nebi se vznesly dvě bílé holubice na znamení nesmrtelnosti jeho duše a vůbec všech dobrých myšlenek, přiměla tato scéna nejednoho účastníka k zamyšlení nad skuteč-

Hornická hymna Der Steiger kommt v podání hornických spolků z Freibergu a Hřebečné

ným smyslem života. V neposlední řadě bych zde rád zmínil, že celá akce byla věnována nedávno zesnulému montanistovi Robertovi, o jehož skonu jste byli informováni v minulém čísle Luftu.

Věříme, že tato akce najde své místo v kalendáři dalších příznivců dobrovolnické činnosti z blízkého a vzdáleného okolí, a příští rok se opět těšíme na viděnou. Zároveň tímto chceme poděkovat všem účastníkům této zdařilé akce za jejich účast.

za Spolek přátel dolu svatý
Mauritius Marek Nesrsta
foto: Ulrich Möckel

Procesí nad dolem Mauritius

Na stupních vítězů, uprostřed Kryštof Zatloukal

Přes Klínovec

V sobotu 6. září se v lyžařském areálu LK Slovan konal již pátý ročník horského běhu přes Klínovec, který se počítá do letošního novinky Karlovarského poháru lyžařů. Tentokrát se na start postavilo 109 závodníků. Pořadatelé měli největší radost z příchodu velkého množství dětí, jichž bylo rekordních šedesát devět! Na závod se dostavili i mladí sportovci z partnerského WSC (Wintersportclub Erzgebirge Oberwiesenthal). Zatím v historicky nejlepším čase 17 min. 59 s. na trati 3,5 km zvítězil starší žák Kryštof Zatloukal.

Na dvou tratích vedoucích přes Klínovec v délce 9 a 12 km se na nejvyšším bodě tohoto závodu objevil Tomáš Kotraba z dorostenecké kategorie. Absolutním vítězem se však na 12km trati stal Jakub Coufal v čase 55:30 a na 9 km Milan Kožák za 43:56. Kategorii žen (9 km) vyhrála Marie Váňová v čase 57:02 a veteránky Romana Lubinová v čase 53:34.

text: Martin Niewiak
a Vasil Husák
foto: Renata Zatloukalová

Luhý – zaniklá osada horníků

Mezi Ryžovnou a Potůčkou se sice většinou rozkládají hluboké lesy, vydáte-li se však po silnici spojující obě tato místa, narazíte na tři odlesněné prostory, kde kdysi stávaly vesnice. Nejblíže Ryžovně to byly Háje (Zwittermühl – viz Luft 7/2014), těsně nad Potůčkou malá osada Pila (Brettmühl) a zhruba uprostřed trasy Luhý (Jungenhengst). Na rozdíl od Hájů a Pily, které po druhé světové válce zanikly úplně, se v Luzích dochovaly tři původní domy. Jeden z nich, bývalá státní hájovna, však má již bohužel také na kahánku, protože jeho majitel jej nechal zcela rozpadnout...

Luhý od západu v roce 1941

Luhý se nacházejí na severním úpatí Blatenského vrchu při ústí Mrtvého potoka do říčky Černá v nadmořské výšce 850 až 900 m. Už prvním hledačům rud, kteří do této oblasti pronikli nejpozději ve 14. století, nemohlo uniknout, že žuly, jimiž je budován Blatenský vrch, obsahují četné žíly

s cínovou rudou a že navíc přímo u paty, kde později Luhý vznikly, prochází mohutná porucha s bohatými výskyty železných rud. Na rozdíl od nedalekého Pískovce, kde je těžba cínu doložena skutečně již ve druhé polovině 14. století, však historické prameny o Luzích v této době mlčí. Sta-

bilní osídlení zde vzniklo patrně až počátkem 16. století krátce před založením Horní Blatné v letech 1532–1534, kdy se do tohoto nového hornického střediska přestěhovalo i pět osadníků z Luhů a Hřebečné.

Luhý byly zpočátku výhradně hornickou osadou soustředěnou

kolem několika cínových a železozorudných dolů. Kromě cínového dolu Junge Hengst, který je doložen ještě v 80. letech 16. století a u nějž byly v provozu tři stoupy (drtírny rudy), to byly například doly Tobáš, Marie Pomocná, Naděje, Vinná réva, Pinhacke, Samuel a mnohé další. Šlo však jen o mělké, nepříliš vydatné doly, jež zanikly většinou ještě v 16. století. Přesto po jejich provozu zbyla rozsáhlá, dnes zalesněná prohlubeň (pinka) vlevo od cesty na Blatenský vrch a zbrzděný terén přímo v někdejší osadě nasvědčuje tomu, že cínovce se zde nejen těžil, ale i vydatně rýžoval. S hornictvím úzce souviselo také založení mlýna na výrobu modré kobaltové barvy, jehož majitel Hans Jung však patřil k mnoha exulantům, kteří v roce 1653 opustili kvůli víře Horní Blatnou a okolní obce a usadili se v sousedním protestantském Sasku.

Tehdy, krátce po třicetileté válce, stálo v Luzích 15 domů, a žila zde tak asi stovka obyvatel. Tyto počty v pozdějších letech narůstaly jen velmi pozvolna: Sommer ve své Topografii Království českého (1842) uvádí 19 domů a 135 obyvatel, v roce 1900 měly Luhý 26 domů a 154 obyvatel, v roce 1921 to bylo 27 domů se 151 lid-

Luhý od východu v roce 1927 (foto Rupert Fuchs)

...a nyní

a kameníků

Meandr Černé v Luzích, na levém břehu vila z roku 1910, později česká menšinová škola, v současnosti rekreační dům, na pravém břehu již neexistující hostinec Zum Schwarzwassertal

mi a v roce 1930 zde ve 29 domech žilo 180 obyvatel.

I po třicetileté válce přinášelo obyvatelům Luhů hlavní obživu hornictví, nyní však hlavně železozrudné. Zasloužila se o to zvláště hluboká štola František, ražená od poloviny 18. století jihovýchodním směrem pod doły na Bludné. Toto pozoruhodné, ale málo známé důlní dílo bylo využíváno až do začátku 20. století a jeho čelba končila až nedaleko dolů na Přední Hřebečné. I bez četných odboček měřila tato štola téměř tři kilometry, a byla tak jednou z nejdelších v celé jáchymovské oblasti.

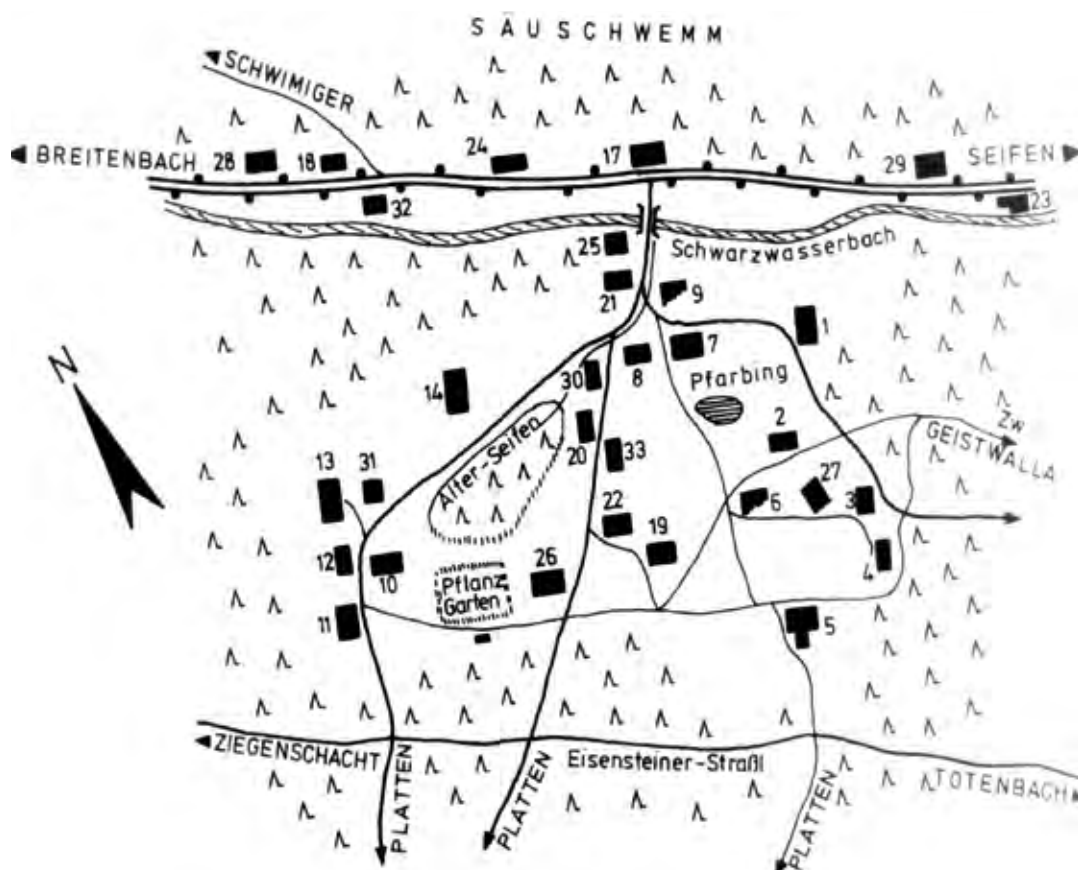
V 18. století byla obnovena i výroba kobaltové barvy a lužský

Modrou strusku z výroby kobaltové barvy lze v Luzích najít dodnes

kobaltový mlýn, jenž se nacházel těsně za mostkem přes Černou a kromě drtírny zahrnoval i panský dům a další budovy, se udržel v činnosti jako poslední na Hornoblatensku až do roku zhruba 1860. Ještě kolem roku 1840 zaměstnával 15 pracovníků. Na přelomu 19. a 20. století zde byla v provozu kovárna, ovšem místo nemělo šťastný osud. Mezi lety 1897 a 1904 se panský dům, mlýn i kovárna staly postupně obětí tří požárů. V roce 1910 pak zde byl postaven na svou dobu luxusní obytný dům, v němž byla na počátku 30. let zřízena česká menšinová škola. I ta ale po několika málo letech vyhořela, asi ne úplně náhodou. Dům byl poté znovu přestavěn na obytné účely a jako poslední z původní zástavby jádra Luhů je využíván dodnes pro rekreační účely.

Dalším důležitým zdrojem obživy pro obyvatele Luhů byly kamenické práce. Z žuly lámané v několika zdejších lůmcích se

Plánek zástavby Luhů před rokem 1945 (převzato z Heimatbuch Landkreis Neudek, 1978)

Bývalé hájovně už mnoho času nezbývá

vyráběly zvláště silniční patníky – mnohé z nich dosud lemují silnici do Potůčků. V lůmku na Lískovci (Haselbergu) se dodnes dochovaly četné nedokončené kamenické výrobky. Někteří muži pracovali také v lese. Ženy se stejně jako jinde v okolí zabývaly paličkováním krajek a za první republiky jich několik našlo zaměstnání v místní výrobě hraček (panenek). Horské klima neumožňovalo, s výjimkou drobného pastevectví, žádnou zemědělskou činnost.

Luhy nebyly nikdy samostatnou obcí. Až do roku 1849 byly součástí jáchymovského lesního panství, po reformě státní správy se v roce 1850 staly osadou Potůčků, a tou zůstaly až do svého zániku. S výjimkou krátké epizody české menšinové školy za první republiky nebyla v místě škola, a děti se proto musely trmácet až do Hájů. Farně náležela osada pod Horní Blatnou, a aby se dostali do kostela, museli tak lidé z Luhů šlapat tři kilometry, z větší části do kopce. Luhy však měly aspoň vlastní zvon, který byl umístěn na velkém domě č. 14 uprostřed louky při cestě na Horní Blatnou. Zvon byl pořízen z výnosu veřejné sbírky v roce 1895, za první světové války však byl zrekvírován a roztaven. O dvacet let později si vybrali Lužští peníze na zvon znovu, jeho vysvěcení se odehrálo v roce 1937. Ani tento zvon však dlouho nepřežil – stejně jako ten první skončil v hutí, jen válka to byla už druhá.

Luhy však měly aspoň základní „občanskou vybavenost“: přímo

proti mostku stával Geierův hostinec Zum Schwarzwassertal, nedaleko pod ním byla trafika a šikmo proti státní hájovně ve směru na Háje byl obchod se smíšeným zbožím.

Po odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce již nebyly Luhy dosídleny. Ještě na leteckých snímcích z roku 1953 jsou domy osady dobře vidět, zřejmě brzy poté však byly zbourány. Demolicím podlehl 26 domů, z původní zástavby zbyl pouze výstavný dům u mostku přes Černou, výše zmíněný chátrající objekt původní hájovny a stranou

ležící dům ve směru na Potůčky. V 80. letech naopak přibývala ve středu někdejších Luhů novodobá rekreační chatka, staveniště nedalekého dřevěného srubu však již několik let zeje prázdnotou. Louku ve stráni poblíž ústí štoly František oživují v létě dětské tábory a celé místo pak četní turisté, kteří obdivují zdejší krásnou přírodu, již vévodí meandry říčky Černá.

Michal Urban
foto: Michal Urban
a archiv autora

O názvu Jungenhengst

Luhy jsou zajímavé už svým někdejší německým názvem Jungenhengst. Slovo Hengst totiž zaznívá v názvu řady dalších míst v okolí. Ryžovna se v nejstarších dobách, v 16. století, nazývala Kleinhengst nebo Hengsterseifen, Hřebečná byla původně Hengst a její jednotlivé části se rozlišovaly přívlastky: Alter Hengst, Vorderer Hengst, Hinterer Hengst. V současné němčině znamená slovo Hengst hřeben, proto i Hřebečná, ale v dobách, kdy vznikalo osídlení v tomto prostoru, mělo i jiný význam. Přední český báňský odborník Ladislav Jangl přišel s teorií, že název Hengst se odvozuje od jména staré těžařské rodiny Hengstů z Krupky ve východních Krušných horách, známé již od roku 1432, jejíž příslušníci podnikali i v mnoha jiných českých a saských důlních revírech.

Teorie je to zajímavá, ovšem blíže skutečnosti bude patrně jiné vysvětlení. Zejména v Bavorsku a Rakousku existuje řada kopců s názvem Hengstberg, našim končinám nejbližší hora tohoto jména (Großer Hengstberg, 651 m n. m.) leží ve Smrčinách v těsné blízkosti česko-bavorské hranice mezi Chebem a Selbem. V hornoněmeckých jazycích, k nimž patří i bavorština, přitom slovo Hengst kdysi znamenalo i les. Lze proto předpokládat, že i „náš“ Hengst původně označoval zalesněný horský hřeben táhnoucí se od Mysliven přes Ryžovnu Hřebečnou a Bludnou až po Luhy. Hřeben, který zároveň až do roku 1546 vyznačoval hranici mezi Českým královstvím a saským kurfiřtstvím. Spojení Jungenhengst (Mladý Hengst) současně naznačuje, že osídlení Luhů bylo mladší než na Hřebečné (Alter Hengst).

Koordinace zimní údržby lyžařských běžeckých tras

Koordináční schůzka k zimní údržbě lyžařských tras

Ranní mrazíky, déšť se sněhem, první ukazatelé blížící se zimy. Zima, to je již mnoho let turistický fenomén našich Krušných hor. Na tom nic nezměnila ani loňská nevydařená sezóna. Aby bylo vše připraveno včas a fungovalo k plné spokojenosti návštěvníků, sešli se 25. září na Krajském úřadu Karlovarského kraje v Karlových Varech odpovědní zaměstnanci tohoto úřadu se zástupci První Krušnohorské o. p. s. a představiteli krušnohorských obcí včetně dobrovolných pracovníků zajišťujících jednotlivé úseky lyžařských tratí.

Úvodem informovala Jana Irovská, pracovnice oddělení územního plánování odboru regionálního rozvoje, o připravovaném setkání zástupců běžeckého lyžování a zástupců mysliveckých sdružení, které bude iniciovat ředitel Krajského ředitelství Lesy ČR, Miroslav Rozner. Jeho cílem by mělo být řešení existujících problémů.

V současné době probíhá v terénu osazování rozcestníků. Pokud zastupitelstvo Karlovarského kraje odsouhlasí příspěvek na další etapu, v roce 2015 by se celé značení běžeckých tras mělo dokončit. Miroslav Landa z Klubu českých turistů požádal zástupce obcí o kontrolu umístění značení, aby se případná problémová místa mohla během druhé etapy vyřešit.

Byl zmíněn i problém odstranění starých betonových základů původního značení. Senátor a božidarský starosta Jan Horník nabídl technickou pomoc při jejich odstraňování i pro sousední obce.

Nové rozcestníky

Ředitel První Krušnohorské o. p. s. Jan Novák seznámil přítomné se zapojením této společnosti do strojových úprav stop v nadcházející zimní sezóně s tím, že tuto činnost bude provádět rolbou pronajatou od města Boží Dar s dotací od Karlovarského kraje ve výši 200 000 Kč. Dále Jan Novák informoval o připravované výrobě reklamních prodejních placek, které budou sloužit jako vstupenka na lyžařské běžecké trasy, a o plánovaných aktivitách, výletech na lyžích pro zájemce o běžecké lyžování (asi čtyři za sezónu) a lyžařských závodech.

Další diskuse se týkala řešení problému údržby a oprav využívaných cest pro potřeby lyžování, jež jsou převážně v majetku Lesů České republiky, s. p., (LČR) nebo i v jiném vlastnictví. Nelze provádět rozsáhlejší opravy, pouze drobné v souvislosti s běžnou údržbou vzhledem k tomu, že by tato činnost zhodnocovala cizí majetek. Padl návrh iniciovat další jednání s LČR jako hlavním vlastníkem zmíněných komunikací, které by mohly být opravovány ve formě eventuálního „sponzoringu“ běžeckého lyžování tak jako i v jiných krajích. Zmíněna byla i další možná schůzka s vedením LČR, která by měla vést k lepší spolupráci.

Hlavní a nejdůležitější bod schůzky přednesl Jan Novák, jenž představil návrh úpravy běžeckých tras v jednotlivých dnech týdne. Po další diskusi bylo dohodnuto, že tato záležitost a vlastní přesná časová organizace údržby tratí bude uzavřena na příští schůzce, která se uskuteční 14. října 2014. K tomuto datu si připraví všichni dotčení účastníci řízení svoji část podle mapy a návrhu předloženého Janem Novákem.

text: Jiří Kupilík s přispěním Jany Irovské

foto: Jiří Kupilík

Běh těch nejmladších

Krosařský dorost

Abertamský kros

Více než dvě stě závodníků se i při nepříliš příznivém počasí sešlo na startu už 19. ročníku Abertamského krosu, který 13. září uspořádal Lyžařský klub Abertamy za podpory města Abertamy a dalších sponzorů. Účastníci byli rozděleni do osmnácti kategorií od mimin až po „pokročilé“, nejstaršímu běžci bylo 70 let. Potěšující byla hlavně hojná účast v žákovských kategoriích. V hlavním závodu mužů se vítězem stal Lukáš Bauer, v hlavním závodu žen si pro vítězství doběhla Petra Nováková.

(EH)

foto: Zdenek Kučera

Myslivost, jelení zvěř

Zdravím všechny čtenáře Luftu a chtěl bych tímto přispět na stránky našeho krušnohorského periodika článkem na téma myslivost, jelení zvěř a já. Na úvod pokládám za vhodné, abych se čtenářům krátce představil, a tím je přesvědčil, že na toto téma nepíši jako úplný amatér nebo člověk, který po roce všechno ví, zná a může o tom dokonce přesvědčovat ostatní. Těchto příkladů máme v dnešní době dost a dokonce na nejvyšších místech a já bych nerad rozšiřoval tuto „řadu pitomců“.

Souboj jelenů v říji

Myslivosti se aktivně věnuji od šesti let, a to díky svému strejdovi, jenž mě začal brát do lesa a ukazoval mi první kouzla této úžasné činnosti. Bylo to v obci Nebuželi blízko Mělníka, kde je členem mysliveckého sdružení. S ním jsem poprvé vstupoval do revíru a poznával srnčí a drobnou zvěř, seznamoval se s jejím chováním a zvyky, připravoval krmení na dobu strádání a samozřejmě zažíval i první lovy této zvěře. Tímto se nasměrovaly kroky pro celý můj další život a já mu za to opakovaně děkuji.

Po základní škole jsem zamířil na lesnickou školu v Písku, kterou jsem v roce 1989 úspěšně dokončil. Poté jsem nastoupil na vojnu a po jejím ukončení se začal rozhlízet po pracovní příležitosti ve svém oboru. Později jsem dálkově pokračoval ve studiu a stal se bakalářem. Na hledání místa to nebyla doba jednoduchá, protože docházelo k privatizaci v lesnickém sektoru a k rozdělení lesních

závodů na Lesy ČR a akciové společnosti. V té době nikdo nevěděl, kolik bude třeba lidí, a proto chuť přijímat nové pracovníky a ještě čerstvé absolventy nebyla příliš velká.

Pomohla mi trochu známost a já jsem se jednoho dne v roce 1991 ocitl v Horní Blatné na ředitelství lesního závodu a 1. 1. 1992 nastoupil na polesí Potůčky jako lesník. Asi třetí den po nástupu jsem se dozvěděl, že jsme na toto místo byli omylem přijati dva, a jelikož můj pozdější kamarád Tonda Mrkvička byl přijat přece jenom o něco dříve, tak jsem se druhý týden roku 1992 stěhoval na polesí Hroznětín. Do nového působiště mě z Horní Blatné odvážel můj první vedoucí a výborný člověk pan Šelep. S ním jsem zažíval první seznámení s jelení zvěří v oblasti Jelení, kde měl svůj lovecký úsek. Tam jsem poznával taje života této naší královské zvěře a začal jsem si budovat úctu, kterou k ní chovám dodnes a navždy chovat budu. Dal-

ší moje myslivecké kroky vedly do MS Hroznětín.

Jelení zvěř přicházela do oblasti tohoto mysliveckého sdružení zejména v zimním období při zimní migraci, a to v nebývalém množství i několika set kusů a je třeba přiznat, že stav lesa byl z tohoto důvodu opravdu velmi žalostný. V zimním období jelení zvěř škodí okusem a ohryzem. V případě okusu jde o poškození mladých stromků tím, že jelení zvěř ukousne konce větví, a tím každoročně zlikviduje roční přírůst.

Pokud je okus dostatečně precizní, vznikají z vysazených sazenic téměř dokonalé bonsaje, což nás jako lesníky vůbec netěší, protože nezakládáme japonské zahrady, ale chceme pěstovat hospodářský les. Proto, aby nedocházelo k těmto škodám, jsou mnohé lesní výsadby oploceny a stromky jsou díky tomu až do výšky přes dva metry ochráněny. Později však oplocení dožívá, pletivo se rozpadá, a aby nehyzdilo les, tak se stará oplocen-

Škody okusem

a můj pohled

Škoda ohryzem kůry, loupáním

ka likviduje. Je to doba, kdy jelení zvěř začíná škodit ohryzem. Jelení zvěř okusuje mladou hladkou kůru, a tím obnažuje kmen, do něhož později vnikají dřevokazné houby, jež způsobují hnilobu dřeva.

Takto poškozené stromy jsou náchylné ke zlomení a při prudkých větrech nebo těžkém sněhu jsou první, které se zlomí. Je třeba říci, že tyto škody nevznikají bezúčelně, ale že jelení zvěř se snaží v době nouze pouze nasytit.

Později jsem začal provozovat myslivost v honitbě Odeř, kde byly podmínky a problémy podobné. Rozdíl byl ten, že v nejvyšších polohách honitby okrajově probíhala jelení říje a já poprvé zažíval tu ne-sktečnou dobu, kdy myslivec nepočítá hodiny, které naspal, a každou volnou chvíli tráví v honitbě v očekávání, že zaslechne nebo dokonce potká jelena, o němž se mu zdají nekonečné sny, které ještě zkracují hodiny spánku. Byla to doba, kdy jsem prakticky nabíral nejvíce znalostí o jelení zvěři a potvrdil si, že skloubit život zvěře a péči o les je opravdu úkol, jež nejde vyřešit během krátké doby, a že mě tento problém bude jako lesníka a myslivce provázet už napořád.

Když jsem začal pracovat jako vedoucí polesí, bylo mi umožněno vykonávat myslivost v režijní honitbě, kde jelení zvěř žije celoročně. To samozřejmě znamená, že jsem začal prožívat období jelení

říje naplno a doprovody loveckých hostů se staly příjemnou povinností a znamenaly pro mě spousty zážitků. My, personální pracovníci, jsme plnili zejména lov holé zvěře, a tím přispívali ke snižování jejího počtu v oblasti, a tím ke zlepšení stavu lesa. Jak už bylo v minulosti v „Luftu“ uvedeno, dříve nebyly stavy jelení zvěře tak vysoké, a to byl hlavní důvod, proč dnes porosty ve věku sto i více let jsou převážně zdravé s kvalitním dřevem.

V současnosti lovím v honitbě, již máme v pronájmu s partou kamarádů, a snažíme se dělat myslivost tak, jak se má a podle pravidel, která už byla nescíslněkrát popsána. Hodně mě ovšem překvapuje, že někteří kolegové v sousedních honitbách se chovají tak, jako by o těchto pravidlech nikdy ani neslyšeli. Z pohledu chovu jelení zvěře je třeba uvažovat ve větších celcích, než je jedna honitba. Za celou dobu, co myslivost v Krušných horách provozuji v honitbách od zimovišť u Hroznětína a Odeře přes Velflink a vrcholové partie kolem Horní Blatné až po Mílov u hranic s Německem, poznávám, že jediné komplexní přístup k chovu této zvěře nikoliv cestou kvantity, ale kvality může pomoci i lesu. Pokud to nepochopíme my, myslivci, kteří to lovem ovlivňujeme, mohou vyhrát názory jakýchsi fanatiků, kteří začnou tvrdit, že zvěř do lesa nepatří, že způsobuje škody, a přitom úplně zapomínají na to, že jeden

z největších škůdců lesa a přírody je sám člověk.

Začátek loňského roku byl pro jelení zvěř poznamenán zejména dlouhotrvající zimou, a tím zhoršením životních podmínek. To se odrazilo zvýšením požadavků na příkrmování zvěře v přechodových partiích oblasti a v zimovištích. Musím přiznat, že se to neobešlo bez zvýšení škod na lesních porostech, jež mě opravdu překvapily. Porovnal bych je v některých místech ke škodám, které jsem pozoroval v období 1992–1997, kdy byly stavy jelení zvěře tak dvoj- až trojnásobné. Ve většině honiteb v oblasti byl proto navýšen odstřel jako cesta ke snížení počtu zvěře. S tímto postupem se dá souhlasit, ale nemělo by to být jediné opatření k řešení této situace.

Jako jedna z dalších cest ke snižování tlaku zvěře na prostředí v době nouze je budování účelových zařízení, tzv. „přezimovacích

Po zimním období přijde jaro a léto, doba, kdy očekáváme, jaké budou přírůstky (počet nově narozených kolouchů). Pak přijde začátek srpna a s ním zahájení doby lovu jelení zvěře. Čas pomalu plyne až k září, kdy do jelení zvěře vstupuje neklid a začíná se připravovat na nejdůležitější část roku, dobu rozmnožování, čas jelení říje. Musím říci, že já považuji toto období za vrchol mysliveckého roku a období, kdy se z lesů ozývá mrčivé troubení jelenů, každý rok netrpělivě očekávám a těším se na ně jako děti na Vánoce. Poznal jsem, že i řada obyvatel Krušných hor, ač nemyslivců, vnímá toto období jako součást zdejšího života a projev divoké přírody, jenž je slyšet na kilometry daleko a není třeba kvůli němu navštěvovat exotické kraje.

Loňská říje byla v naší oblasti poznamenána výkyvy počasí a hlavně silným větrem, který nepříjemně

Jelen v kališti

obůrek“, kde se v zimním období zvěř uzavře a intenzivně krmí, čímž se zabrání jejímu pohybu po zbylé oblasti a vzniku škod. Tato metoda se úspěšně používá v šumavském parku, v KRNPu nebo na lesní správě Klášterec. V poslední době se objevily zprávy, že i tady u nás se uvažuje o vybudování podobných zařízení, a já doufám za nás za všechny, kdo máme rádi jelení zvěř, v pravdivost těchto informací.

ovlivňoval slyšitelnost troubení. Říje byla celkově rozvleklá a nevyrazná, ovšem pro nás úžasná jako každý rok. Zážitky byly nepopsatelné, bylo jich hodně a nebyly pouze lovecké. Pro každého, kdo byl účastníkem průběhu říje nebo dokonce lovil jelena v říji, ví, o čem mluvím. Každé zatroubení znamená novou výzvu pro myslivce, znamená další přemýšlení, jak nad původcem zvuku vyžrát, kudy se k němu dostat, případně kde

počkat a pak spatřit, když konečně praskne větvička, jak pomalu vystupuje vládce říjiště, pozorovat paroží, hodnotit chovnou hodnotu a rozhodnout o dalších krocích. To, že moment nekončí pouze výstřelem, nic nemění na tomto zážitku. A když pak míříme domů a v hlavě si promítáme prožité, najednou zaslechne novou výzvu a děj běží dál jen s jiným hlavním aktérem. Jindy přijedete do lesa, nachodíte kilometry a nic. I to je zážitek z jelení říje.

Já osobně jsem loňskou jelení říji zakončil velmi úspěšně, protože se mi po čtyřech letech podařilo s kamarádkou ulovit jejího prvního jelena. Ráno jsme na loukách u Horní Blatné přišli k jelenovi, který párkrát zatroubil a pak proti nám pomalu sestupoval pod kotoučem vycházejícího slunce. Viděl jsem na ní, jak intenzivně prožívá právě proběhlé chvíle, a měl z jejich emocí radost. Přiložené fotky jeleního souboje nafotil můj syn. Souboj jsme společně prožili v jedné honitbě vojenských lesů a statků. Byl to pro nás opravdu vrcholný zážitek, o který se bohužel neumím dobře podělit,

a tak ho nechávám pouze na fotkách.

Jedna z věcí, kterou mohli zaznamenat návštěvníci a obyvatelé Krušných hor v souvislosti s jelení zvěří, bylo omezení vstupu do lesa při intenzivním lovu. Pokusím se vysvětlit, proč k omezení dochází. Jelení zvěř je opatrnější, její zvyky se mění, a tím se mění i způsoby a místa lovu. Naopak oproti tomu pohyb lidí po lese je stále intenzivnější, přibývá houbařů, cyklistů, turistů a dalších návštěvníků lesa. Tím se lov komplikuje a narůstá riziko, jemuž je třeba zabránit. Chtěl bych všem, jež toto omezení zaznamenali, poděkovat za jeho pochopení a respektování a doufám, že příliš nepoznamenalo jejich aktivity.

Současnost pro nás, myslivce, znamená intenzivní lov a hlavně zvýšenou péči o jelení zvěř. Zásobu krmení máme připravenou a jen vývoj zimy ukáže, jestli bude dostatečná.

A co říci na závěr? Mám jelení zvěř rád a chci ji v lese, kde žije, potkávat a přeji si, aby tuto šanci dostali i ti, kteří přijdou po nás.

David Váchal

Bylo 13. září. Pro někoho běžný víkendový den, někdo se těšil na Hornický den v Sokolově a pro Kulturní sdružení občanů německé národnosti Kraslice se tento den stal významným proto, že byla oceněna dlouholetá práce jeho pěveckého souboru Heimatchor.

Kolem desáté hodiny dopoledne jsme historickým autobusem, který pamatuje silnice před více než 50 lety, s příjemným Rostislavem Štěpničkou v dobové uniformě za volantem nabrali směr Sokolov. Cestu nám zpestřovalo sledování obdivných pohledů protijedoucích (většina z nich již takový autobus nepamatuje) – pan řidič na ně hez-

ky k pozdravu zmáčkl klakson, a tím je vrátil do reality.

Nebyla to však jediná zábava cestování. Petr, bratr pořadatelky tohoto zájezdu paní Soni Šimánkové, se svou harmonikou celou dobu hrál lidové písničky a členky Heimatchoru si zároveň zkusily své připravované vystoupení. Zkrátka cesta velice rychle uběhla, přivítalo nás Staré náměstí v Sokolově a na něm pódium pro vystoupení národnostních menšin.

Městský dům kultury Sokolov jako hlavní pořadatel Hornických dnů v současné době zapojuje do programu hornické pouti umělecké soubory a sportovce z partnerských německých měst Saalfeldu a Schwandorfu a umě-

Významný den kraslického souboru

Cesta historickým autobusem z Kraslic do Sokolova a Milíkova

Petr Rojík a Věra Smržová přebírají ocenění z rukou náměstka hejtmana KK Miloslava Čermáka a předsedy výboru pro národnostní menšiny KK Jiřího Holana

lecká vystoupení skupin a souborů z národnostních menšin Karlovarského kraje (KK), romských, slovenských, německých, ukrajinských, běloruských, ruských i vietnamských.

Kolem poledních hodin byl dán prostor našemu pěveckému souboru, tentokrát ve složení Lieselotte Kroppová, Ludmila Makovcová, Aloisie Šmolcnopová. Následovalo provedení dvou skladeb Franze Lehára Věrou Smržovou v němčině, vše za hudebního doprovodu Petra Rojíka. Celé vystoupení Heimatchoru, které sledoval i starosta družebního města Schwandorfu A. Feller s manželkou, bylo završeno předáním ocenění od výboru pro národnostní menšiny zastupitelstva Karlovarského kraje za významný přínos k česko-německé spolupráci a dodržování kulturních tradic německé národnostní menšiny. Písemné poděkování vy-

stupujícím předali náměstek hejtmana Miloslav Čermák a vedoucí odboru pro národnostní menšiny KK Jiří Holan.

Tentýž den probíhala v nedalekém Milíkově v rámci Dnů evropského dědictví zdarma přístupná a komentovaná prohlídka hrázdného statku, kde jsme mohli obdivovat ukázkou tradiční chebské architektury a lidové kultury. Hlavním důvodem naší návštěvy však bylo vyhlášení prvních zápisů do krajského seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Karlovarského kraje. Toto vyhlášení proběhlo za účasti souboru Heimatchor a Berty Růžičkové z Nejdku, která udržuje tradiční hru na citeru. Na statku se Heimatchor prezentoval čtyřmi písněmi, z toho třemi v krušnohorském nářečí.

Do krajského seznamu nemateriálních statků tradiční lidové

kultury Karlovarského kraje bylo zapsáno 23 zpěvaček Heimatchoru. Zápis iniciovalo město Rotava v čele se starostkou Ivou Kalátovou s nemalým podílem vedoucí kulturního a informačního centra Rotava Moniky Novotné a etnografky a kurátorky sbírkových fondů muzea Cheb Ivy Votroubkové.

Ocenění v písemné formě od hejtmána KK v zastoupení ná-

boru Heimatchor bylo v Milíkově předáno Helze Götz. Pamětní list byl nebo bude předán v místě bydliště Hilde Procházkové, Hilde Fridrichové, Anitě Alblové, Margitte Glaß, Marianne Hamm a Haně Lorenzové.

Co říci závěrem? Tento den se stal neobyčejným uměleckým a kulturním zážitkem pro širokou diváckou veřejnost a připomněl část kultury, která má

Zpěvačky Heimatchoru při vystoupení v Milíkově

městkyň hejtmána Evy Valjentové a za účasti ředitele Muzea Cheb Romana Procházký získalo jedenáct dosud žijících zpěvaček a zakladatelka a vedoucí souboru Edeltraud Rojíková in memoriam (†29. 7. 2014).

Osobně si na statku v Milíkově ocenění vyzvedly Ilse Plomitzarová, Wanda Leichtová, Aloisie Šmolcnopová, Lieselotte Kroppová a Ludmila Makovcová. Čestné uznání za obětavou pomoc sou-

zde v pohraničí staleté kořeny. Obě vystoupení přijali posluchači s nadšením, vyvrcholením bylo ocenění, které si za dlouholetou práci a dosažené výsledky členky souboru bezesporu zaslouží. Poděkování a obdiv patří všem, kteří se na celé organizaci programu podíleli.

**text: Jaroslava Volfová
foto: Soňa Šimánková
a Petr Rojík**

Z historie Heimatchoru

Heimatchor byl založen v roce 1989 a reprezentuje Kulturní sdružení občanů německé národnosti Kraslice. Soubor je složen z žen seniorského věku a zpívá lidové a zlidovělé písničky našeho kraje v původních nářečích, jejichž autorem je Anton Günther z Božího Daru (1876–1937). Své posluchače dovede nadchnout i lidovými písněmi v egerlandském nářečí, jímž se mluvilo v horním Poohří, českými a německými lidovými písněmi. Od roku 2009 vystupoval na všech dosavadních Dnech národnostních menšin Karlovarského kraje.

Za léta svého působení se Heimatchor zúčastnil mnoha vystoupení doma i v Německu, úspěchy souboru jsou dokumentovány nahrávkami na CD nosičích, televizními vystoupeními a rozhlasovými nahrávkami (ČT 2, ČT 24, Bayerischer Rundfunk, Mitteldeutscher Rundfunk a další).

Lahusenové a Nejdek: vzestup

Vznik a pád podnikatelské dynastie Lahusenů zahrnuje život čtyř generací rozvětvené severoněmecké rodiny, jejíž vzestup byl značně ovlivněn sňatkovou politikou a mimořádným podnikatelským talentem všech vedoucích osobností v jednotlivých generacích. Významnou roli v životě této rodiny sehrál i Nejdek.

U zrodu této obchodní a průmyslové dynastie stál Christoph Friedrich Lahusen (1781–1866). Vyučil se obchodníkem a následně odešel na tři roky do Španělska, aby se stal zalcem v oboru kůží a kožešin.

Po návratu se osamostatnil, otevřel si v Brémách pivovar, hostinec, obchod s kůžemi a kožešinami a nakonec malé rejdařství.

V té době (po porážkách Španělů) se začaly konstituovat nové jihoame-

rické státy, jež naléhavě potřebovaly peníze na financování nových státních institucí. To jediné, co mohly nabídnout, byly obrovské, odlehlé a zejména levné pozemky. Toho využil i Christoph F. Lahusen k získá-

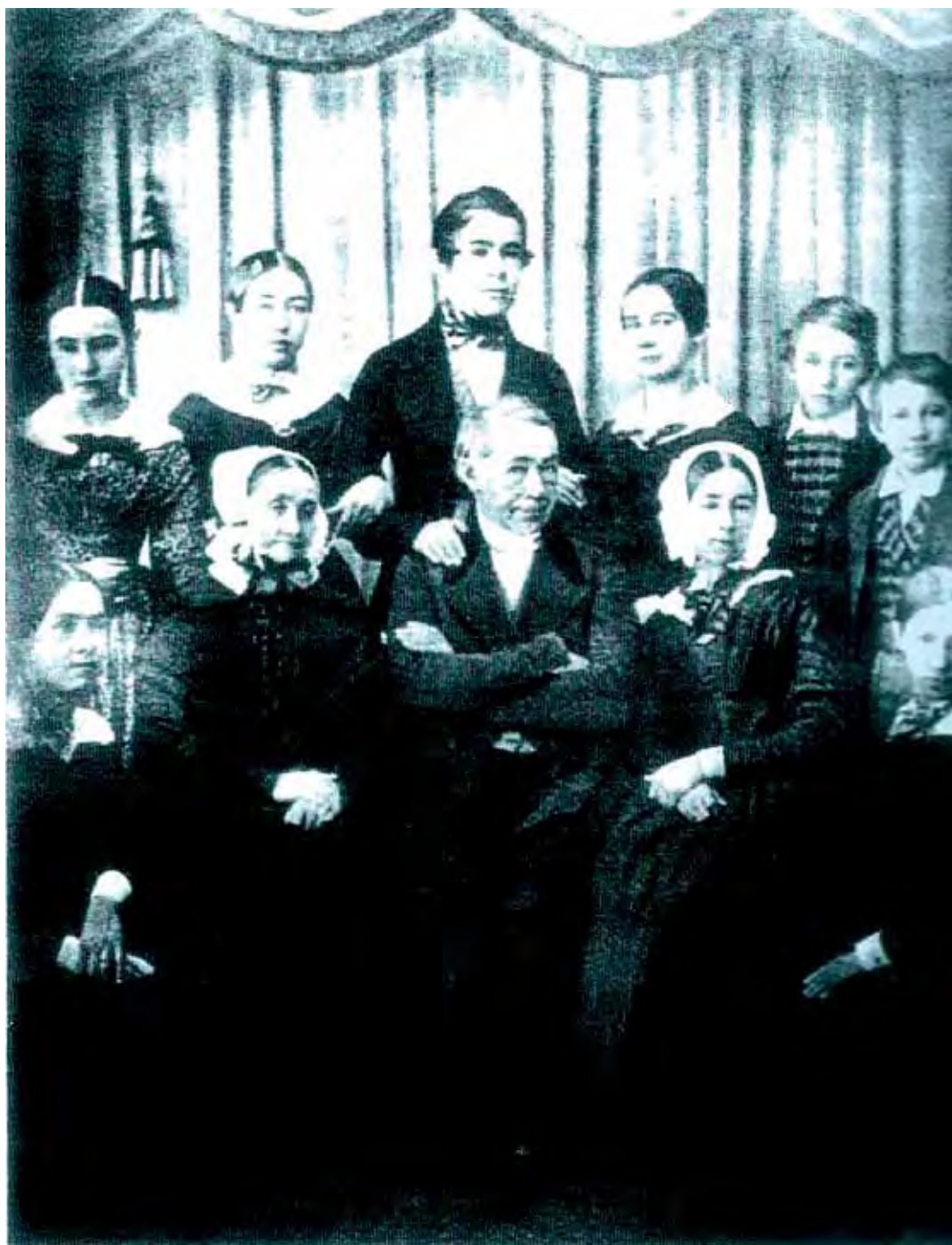
ní rozsáhlých pozemků v Argentině a Uruguayi, na nichž založil chov ovcí. Podobně jako další početné generace Lahusenů měl i on devět dětí.

Nejvýznamnější sňatkové spojení nastalo v roce 1846. Byla to svatba syna Ch. F. Lahusena Martina Christiana Leberechta Lahusena s Annou Gebecka Maier, která pocházela z nejvýznamnějšího patricijského domu v Brémách. Její dědeček byl starostou a otec v 27 letech rovněž starostou a senátorem Brém. Tím byl sociální vzestup rodiny Lahusenů oficiálně zpečetěn.

Zakladatel

Čas učení strávil Martin Christian Leberecht Lahusen v německém Braunschweigu a v Anglii. V roce 1847 se stal spolujeditelem otcova obchodu a s neúnavnou pílí a nemalou vynalézavostí pokračoval v otcově díle.

Začátkem 50. let 19. století se mu podařilo značně rozšířit pozemkové vlastnictví v Uruguayi a Argentině, kde současně dále rozšířil chov ovcí. Roku 1855 (ve věku 35 let) se stal jediným vlastníkem firmy svého otce. V důsledku velké hospodářské krize v roce 1857 sice přišel o značnou část získaného majetku, díky své odhodlanosti a rozhodnosti však postavil firmu znovu na nohy. Včas pochopil, že kromě obchodování je nezbytný vstup do průmyslového zpracování vlny. Proto se v roce 1873 rozhodl zakoupit vlnářský podnik v Nejdku. Avšak přechod od obchodování s vlnou k jejímu zpracování nebyl kvůli nedostatku zkušeností s průmyslovým zpracováním vlny, zastaralému provoznímu zařízení a budovám a všeobecné krizi vlnářského průmyslu příliš úspěšný. Záslohou Lahusenových podnikatelských schopností, značných investic a pomocí ředitele Niepera, který vykonával technické vedení, se přesto podařilo vybudovat úspěšný podnik, v němž během deseti let vzrostl počet zaměstnanců ze 120 na 600 a posléze do roku 1923 na tři tisíce. Počet včetně vzrostl v průběhu padesáti let ze 4 300 na 87 000.

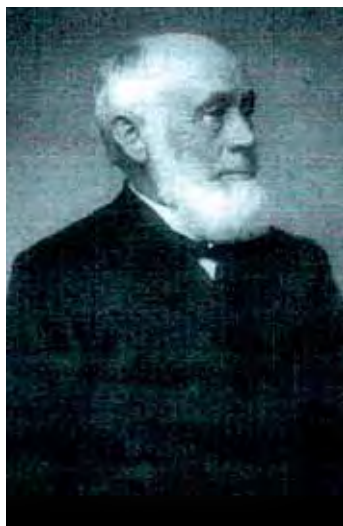

Rodina Ch. F. Lahusena. Vzadu uprostřed syn Martin Christian Leberecht Lahusen, pozdější zakladatel Nordwolfe

a pád vlnařského impéria (1816–1933)

Význam Nejdku pro ekonomický úspěch Lahusenů lze sotva docenit. Zde se prokázaly výhody zpracování vlny, přímo ve výrobě získali rodinní příslušníci zkušenosti s řízením textilního podniku a v neposlední řadě v důsledku nízkých mezd enormně rostly firemní zisky.

Průmyslový úspěch v Nejdku byl rozhodujícím popudem ke vzniku společnosti Nordwolle v roce 1884 a současně k výstavbě Severoněmecké česárny vlny a přádelny česa-

Martin Christian Leberecht Lahusen (1820–1898)

né příze (NW & K) v Delmenhorstu u Brém (původně na pozemku o velikosti 13 ha, jenž postupně vzrostl na 82 ha). Stavba česárny, zahájená na jaře 1884, začala s částečným provozem ještě do konce téhož roku.

Lahusenové zejména ve druhé a třetí generaci byli silně věřícími

evangelíky. To se promítalo i do filozofie řízení a bylo pravděpodobně i příčinou, ve své době nevídané, sociální péče o zaměstnance. Proto obdobně jako v Nejdku byla i v Delmenhorstu součástí průmyslové výstavby i stavba rozsáhlých bytových kolonií, dívčích a chlapeckých domovů, nemocnice, konzumního spolku, jeslí a školek, domovu pro nezaopatřené ženy v šestinedělí, krytého koupaliště či podnikové jídelny. Součástí mnoha dělnických domů byly malé zahrady pro pěstování zeleniny a malá stáj pro domácí zvířata.

Rodina Lahusenů hlásala podnikovou ideologii, v níž Nordwolle představovala jako velký rodinný podnik. Je obtížné posoudit, zda všechna tato sociální zařízení měla charakter dobročinnosti, nebo sledovala omezování požadavků zaměstnanců a stabilitu osazenstva. S přihlédnutím k tradičně nízkým mzdám v Nordwolle spíše to druhé.

Od dubna 1906 převzal vedení Nordwolle po svém otci M. C. L. Lahusenovi jeho syn Johann Carl (1858–1921), obchodní rada zvaný „rozmnožovatel“.

Rozmnožovatel

Stejně jako jeho praotec a otec pojímal Johann Carl Lahusen svoje pracovní nasazení v náboženském duchu. Přes trvalý vzestup a úspěchy zůstával pokorným a skromným mužem.

Během několika let se továrna v Delmenhorstu stala velkopodnikem s více než 3 000 zaměstnanci. Výplácené dividendy se pohybovaly od 10 do 25 procent. I když továrny

Obchodní rada Johann Carl Lahusen (1858–1921)

v Delmenhorstu a Nejdku patřily stále ke kmenovému majetku, Johann Carl získal a vybudoval další vlnařské firmy v jižní Americe a celém Německu. Stálým kapitálovým růstem vyřadil řadu konkurenčních firem. Obrat vzrostl ze 7,3 milionu marek v roce 1885 na 74 milionů v roce 1912. Počet zaměstnanců celého koncernu Nordwolle byl v té době osm tisíc.

Přes tyto obrovské zisky bylo osazenstvo Nordwolle v celé vlnařské branži placeno nejhůře. Jako útěchu obdržel každý zaměstnanec k 25. výročí zaměstnání žarovaný diplom s textem: „*Bud' pilný jako včela, věrný jako bernardýn a zaměstnavateli vždy přátelsky nakloněn. Pak strávíš sklonek života v nejlepším zabezpečení.*“

Vzhledem k tomu, že další německé dělnictvo bylo těžké za ta-

kových mzdových podmínek nalézt a také častěji stávkovalo, bylo rozhodnuto získávat další pracovní síly v okolních evropských zemích – Maďarsku, polské Haliči, Československu, Španělsku, a to na základě falešných mzdových slibů, jež nebyly nikdy splněny.

V roce 1921 převzal vedení koncernu od Johana Carla Lahusena jeho nejstarší syn Georg Carl Lahusen (1888–1973).

Likvidátor

Slibovaný zabezpečený sklonek života však nebyl zaměstnancům Nordwolle dopřán. Během pouhých deseti let se G. C. Lahusenovi podařilo dědem a otcem vybudovaný podnik přivést k podvodnému konkursu. Ze zlaté židle přepychového zámku Hohehorst skončil na stoličce vazební věznice v Brémách. Ačkoliv byl vychován jako budoucí šéf koncernu, chyběly mu pocit

Georg Carl Lahusen (1888–1973)

odpovědnosti, znalosti, zkušenosti a podnikatelské umění jeho otce. Tím, že centralizoval vedení různých firem do vlastních rukou, omezil flexibilitu koncernu. Spekulace s velkými nákupy vlny při nevýhodných světových cenách byly dalším fiaskem.

Od 1925 začalo falšování hospodářských výsledků, veřejnosti a zejména bankám byl předstírán zdravý podnik. Přitom měla Nordwolle již dávno milionové ztráty. Přes tuto situaci zahájil G. C. Lahusen dvě neuvěřitelně rozsáhlé stavby: obrovskou budovu ředitelství Nordwolle

Celkový pohled na přádelnu Nordwolle po roce 1912

Centrála koncernu NWK z roku 1928 je považována za jednu z nejhezčích staveb Brém, dnes v ní sídlí finanční úřad (foto Panoramilio.com)

Panské letní sídlo z let 1928/29 postavené na místě staré budovy statku Hohenhorst blízko Brém (foto XenonX3, Wikipedia Commons)

v Brémách a panské letní sídlo Hohenhorst.

Není pochyb, že tyto dvě stavby vedle dalších okolností značně přispěly k těžkému zadlužení. Náklady na ústřední koncernovou budovu činily 14 milionů a panské sídlo Hohenhorst stálo 3 miliony RM. Velikášství G. C. Lahusena neznalo mezí. Objekt postavený ve stylu šlechtického zámku měl na sto místností, dvanáct mramorem obložených koupelen a na jeho vybavení byl použit nejdražší materiál, nábytek a umělecká díla. O přilehlý park pečovalo 80 zaměstnanců.

Přání G. C. Lahusena udržet všemi prostředky dojem naprosté

solventnosti koncernu Nordwolle bylo zcela v rozporu s ekonomickou skutečností. Avšak banky a velká část brémské veřejnosti díky těmto stavbám, mnohaleté solidnosti a sebestojnému vystupování firmy věřily, že její prosperita je v pořádku. Ještě v roce 1930 byl Gustav Carl dokonce zvolen prezidentem Brémské obchodní komory. O půl roku později se však podvodné chování provalilo. V soudním procesu (srpen až prosinec 1933) byly ztráty vyčísleny na 180 až 240 milionů říšských marek. Hlavní věřitel Danat-Bank, tehdy druhá největší banka Německa, po ztrátě ve výši 45 milionů RM zkrachoval a byl nuceně

přičleněn k Dresdner Bank. Hluboce zadlužený brémský stát se ocitl na pokraji platební neschopnosti. Za podvod a osobní obohacení byl Gustav Carl Lahusen odsouzen k pěti letům a jeho bratr Heinz k necelým třem letům vězení a oba navíc k pokutě 50 000 a 20 000 RM.

Úpadek Nordwolle byl pro zaměstnance katastrofou. Mnohé postihlo i vnitřní zhroucení, protože byli ochotni jít za své pány do ohně. Jen tak si je možno vysvětlit, že „mýtus Lahusenů“ v Brémách a Delmenhorstu pokračoval. Ve veřejné sbírce na kauci k dočasnému propuštění z vazby bylo mezi za-

městnanci a veřejností dokonce vybráno 300 000 RM.

Praděd Georga Carla Lahusena Christoph by si jistě ve svých vzpomínkách nedokázal představit, že jeho varování před milionáři se ve čtvrté generaci jeho vlastního rodu naplní: „*Co zůstane milionáři? Břemeno, dřina, starosti! Nemá nikdy dost a chce stále více, ale vnitřní klid, mír a radost hledá marně. Jeho dětem pak, téměř vždy, poslouží velký majetek ke zkaženosti v nejružnějších směrech.*“

Tato, ač patriarchálně znějící slova se tedy po sto letech v plné míře naplnila.

Hanuš Hron
s využitím internetového článku
Irmely a Hanse Gehrke
a Jorga Preuße

Společné setkání bývalých a současných obyvatel Nejdku

V sobotu 27. září se v nejdeckém kulturním domě uskutečnilo první společné setkání bývalých a současných obyvatel Nejdku. Tato akce se konala při příležitosti 60. výročí patronátu mezi Augsburgem (Göggingen) a Nejdkem. Zúčastnilo se jí sedm desítek lidí. Jako řečníci se postupně vystřídal předseda Heimatgruppe „Glück auf“ v Augsburgu Josef Grimm, předseda o. s. JoN – Jde o Nejde Pavel Andrš, radní města Nejdku a předseda výboru pro národnostní menšiny Miroslav Drobny a místní rodáci Anita Donderer s Herbertem Götzem z iniciativy „Kinder von damals“ a Heimatgruppe „Glück auf“ v Augsburgu, kteří jsou již od počátku 90. let v kontaktu s nejdeckými obyvateli a pracují s nimi na společných projektech.

Již vpředvečer setkání proběhla ve fotogalerii Zelená sedma (v předsáli místního kina) vernisáž výtvarných děl nejdeckého rodáka Franze Achtnera (1920–2011), jehož vzpomínky na rodný kraj vyšly v loňském roce.

Josef Grimm při projevu v kulturním domě

text a foto: Pavel Andrš

Vlaštovičník: jedovatá léčivka, nebo léčivá jedovatka?

Vlaštovičník, téměř všudypřítomná bylina vzdáleně příbuzná máku, se navenek nemá příliš čím chlubit. Vyrůstá do výšky až 80 cm a jemně chloupkatá lodyha nese zářivě žluté až oranžové květy. Ty při doteku většinou opadávají, a tak se nehodí ani do vázy ke zkrášlení našich domovů. Pokud rostlinku utrhneme, roní žluči podobné jedovaté mléko, které zanechává na oděvu často velmi špatně odstranitelné skvrny. Vlaštovičník začíná kvést přibližně v době, kdy přilétají vlaštovky, a když odlétají, začíná odkvětát. Podle toho dostal český, ale i latinský název (chelidon – vlaštovka).

Český název: Vlaštovičník větší

Latinský název: Chelidonium majus

Čeled: mákovité – papaveraceae

Lidové názvy: bělmové kořeny, bolák, barvička, boží dar, bradavičník, celidon, celadon, celoděj, čarodějčino mléko, druidské mléko, hadí mličí, krevní bylina, krvavníček, krvavník, krvavý stareček, laštovičník, lastovka, mlič, nebeský dar, oční bylina, oční koření, podplotníček, psí mléko, šelvorc, zlotník, zlatý kořen, žlutokrev

Vlaštovičník je prastarou léčivou rostlinou a v minulých dobách jej nazývali darem nebes. Pochází z Evropy, ze Středomoří. Je také široce rozšířený v Severní Americe, kam byl přivezen osadníky pro

své léčivé účinky. V našich podmínkách nemá přirozeného nepřitele – dobytek ho nespásá, a proto si v klidu a hojně roste podél cest a plotů, na rumišťích, na slunných lesních okrajích.

Ve starých herbářích, zejména u Tabernaemontana (1731), najdeme poznámku, že k vlaštovičníku přilétají vlaštovky, odnášejí si kousky listů a svým mláďatům jimi potírají slepé oči. To svědčí o oživujícím účinku na oči, což přirozeně platí i u člověka. Proto je také jedním z jeho lidových názvů „oční koření“.

Pro staré alchymisty znamenal vlaštovičník poklad. Tvrdili, že v sobě obsahuje sílu všech čtyř živlů – ohně, vody, vzduchu i země, a proto byl obvyklou součástí jejich rituálů. Dále jej používali při hledání kamene mudrců.

I přes svou jedovatost má velmi vzácné léčivé vlastnosti. Ostatně mnoho léčivých bylin je v určitém množství jedovatých. A zde je třeba řídit se větou, kterou by měl mít na paměti každý: při užívání léčivých bylin není mezi jedem a neškodným lékem přesné hranice. Při odborné a střizlivé aplikaci se skutečně nemusíme ničeho obávat. Přesto však platí, že vlaštovičník není vhodný pro těhotné a kojící ženy, děti do 12 let a neužívá se při zánětu jater, žlučníku a déle než čtyři týdny. Během léčby je velmi důležitá absence alkoholu.

Vlaštovičník je jedním z nejlepších léků na mnohá onemocnění

žlučníku. Současně léčí i játra, dvanácterník a slezinu, uvolňuje křeče hladkého svalstva a uklidňuje nervovou soustavu. Mírně projímá, má protiplísňové a protibakteriální účinky, brzdí růst nádorových buněk, je močopudný, čistí krev, a proto je vhodný při revmatu a dně.

Při vnějším použití je vlaštovičník osvědčeným prostředkem na bradavice, na které je třeba několikrát denně vymačkat šťávu ze stonku nebo použít již připravenou tinkturu. Pokud se rozhodnete aplikovat čerstvou šťávu na bradavice, tak jediná za předpokladu, že nejde o névus (mateřské znaménko nebo rozšířená podkožní céva). Přestože šťáva je očím nebezpečná a vyvolává silné pálení, někteří léčitelé (Maria Treben) v minulosti aplikovali malé, vodou zředěné množství do očního koutku při léčbě některých zákalů.

Na závěr si připomeňme ještě jednu starou zásadu při užívání léčivých rostlin: je třeba dodržovat doporučené dávkování, u nebezpečných rostlin brát raději méně, neexperimentovat, mít určenou přesnou diagnózu a podle možnosti spolupracovat s lékařem.

Kateřina Bílková

Čas podzimní

Léto je už za námi. Z pohledu hospodářů, řemeslníků, vodohospodářů a houbařů šlo o léto dosti zvláštní.

Pokud vezmeme v úvahu suchá čísla, bylo léto roku 2014 teplejší než loňské. Mělo pět tropických dní (tj. s teplotami nad +30 °C) a o jedenáct letních dní (nad +25 °C) více než loni. Srážek spadlo zhruba stejně (445 mm/m²), což je 88 procent průměru, ale byly lépe časově rozložené.

A to je právě to, čím bylo letos toto roční období výjimečné a charakteristické. Nebylo více než 3,1 dne v kuse, aby nepršelo.

Teplo sice bylo, ale počasí bylo nestálé, a tak se dařilo houbám. Kdyby bylo více než 11 dní bez vláhy, nerostly by. Letos se daly houby nacházet již od konce května, což je pomalu o dva měsíce dříve než obvykle.

Běžně bývá vlaha rozdělena na tři třetiny. Jedna třetina jsou srážky nahodilé (mrholení, občasná přeháňky), druhá třetina ze srážkového koláče jsou srážky běžné (mrholení, přeháňky, občasný déšť) a třetí třetina jsou srážky bouřkového charakteru nebo přívalové deště. Letos měl ovšem tento koláč úplně jiné složení: 65 % srážek bylo bouřkového a přívalového charakteru, 25 % srážek bylo běžných a jen v 10 % šlo o nahodilé srážky.

Napršelo sice skoro tolik, kolik se očekávalo, ale ve velkých objemech v časově krátkém intervalu (například 25 až 40 l/m² za 30 až 50 minut), což mělo za následek, že převážná část vody otekla a v podzemí převládalo sucho. Neustálý pokles hladiny spodních vod nepřestává již od ledna. Tento trend počasí byl patrný již loni a letos jsou čísla ještě závažnější.

Protože je čas podzimu, nabízí se otázka, jaká bude zima.

Vzpomínám si živě na loňský rok, když některá média chrlila zaručené informace o stoleté zimě. Ta možná nakonec byla „stoletá“, ovšem v jiném finálním provedení. Podobná prohlášení o kruté zimě – o mrazivém lednu a na sních bohatém únoru – se začínají objevovat už i letos. Již deset let se pokouším určovat si zimu sám, a to podle projevů přírody a z dedukce na-

Z bláta do louže

čerpaných meteorologických informací. Nenapadlo by mne však cokoliv hlásat již v srpnu či začátkem září.

Příroda nám opravdu napoví, a to zásadně, ale až později, od poloviny podzimu, a nikoliv jen podle jednoho znaku. V žádném případě nelze říkat v září, a to ani podle přírodních (znaků), že leden bude třesknutý a únor bohatý na sněh. Čerpám vždy z dvaceti až třiceti přírodních a z nich mi v září mnohé stále ještě chybí. Lze tak pouze odhadnout charakteristiku zimního období. Z meteorologického vývoje a jedné pětiny přírodních znaků, jež mám zatím k dispozici, se dnes mohu jen domnívat, že začátek zimního období nastane letos o něco dříve. Pro stanici v Šindelově ve třetí dekádě měsíce září více konstatovat nelze, prostě není seriózně z čeho „vařit“.

Barevný a krásný podzim vám přeje

Rudolf Kovařík

foto: Rudolf Kovařík, Václav Kupilík

Květnatec Archerův

Houby, houby, houby...

Houbařské sezóny v Krušných horách jsou rok od roku bohatší nejen co do množství nalézáných jedinců, ale i pokud jde o jejich druhovou pestrost a rozmanitost. Vedle hřiba vinného, o němž jsme informovali v rubrice „Vážně nevážně“ v minulém čísle, vás chceme seznámit tentokrát vážně s nálezem květnatce Archerova v lokalitě Stráž u Potůčků. Dne 30. srpna 2014 ho vyfotografoval osobně nálezce Miloš Dáňa.

Původně australský druh se v Evropě poprvé objevil počátkem minulého století ve Francii a postupně se rozšířil do dalších zemí až k nám. Nejhojněji se objevuje v jižních Čechách, kde byl také poprvé nalezen. Vyrůstá ze zbytků vegetace a daří se mu především na travnatých lokalitách. Nalézt jej můžeme od června do listopadu.

Jiří Kupilík
foto: Miloš Dáňa

Zpráva z tisku 24. dubna 2014: karlovarský hejtmán Novotný nesložil žádnou funkci. Bude nadále poslancem i hejtmánem.

Bajka o moči, pardon o moci

Byl jednou jeden země lán,
panoval tam pilný pán.
Byl vlastně to jen láníček
a ten pán tudíž páníček.

K bajce nyní musím spěti,
by to slyšet mohly děti.
Zkrátka tenhle páníček
nebyl král, jen králíček.

A tak kolkol hledí stále
na okolní mocné krále.
A notně ho při tom prudí,
že je králík jenom chudý.

Jednou když zas začal pěnit,
řekl: „To se musí změnit“.
Než mě z toho trefí šlak,
potřebuji „vedlejšák“.

Než být sociálně slabší,
kupředu za život sladší.
A hned začal hledat skokem
nějaký ten šolich bokem.

Neboť být a zůstat chlap,
vyžaduje druhý žlab.
Musím proto hned a tady
zvolen být do zvířat rady.

Vezmu to hned od píky,
volte mě za Králíky!
Vypustil bych pro vás duši,
prodloužit si nechám uši.

Plastická pak operace,
prodlouží mu boltce hladce.
Zvolen je, zapalte svíčky,
v radu zvířat za Králíčky.

Do zvířat hned hopkal šenku,
oslavím to, dám si sklenku.
K tomu z mrkve dlouhý špíz
konečně mám druhý liz.

Ač u zvířátek vždy je milo,
to je notně pobouřilo.
Žádná práce, baštit jen,
králík musí z rady ven.

U lidí má dál svůj kurt,
na dvou trůnech sedí furt.

Hanuš Hron

SKIAREÁL

Plešivec

3

Otevřeno od prosince 2013
www.skiarealplesivec.cz

12 km sjezdovek, 3 lanové dráhy, 5 vleků, dětský park, 100% zasněžováno,
lyžařská škola, půjčovna, restaurace, apres-ski bar, ski bus...

12 km pistes, 3 ropeways, 5 lifts, children park, 100% artificial snow, ski rent,
ski school, restaurants, apres-ski bar, ski bus, etc.

12 km трасс, 3 подъемника, 5 подъемников, детский парк,
100% оснежения, горнолыжная школа, прокат лыж, рестораны,
апре-ски бар, лыжный автобус и т. д.

AQUA
CENTRUM
AGRICOLA

AQUACENTRUM
AGRICOLA

JÁCHYMOV

SPORT & RELAX & WELLNESS

Moderní centrum vodních radovánek v srdci Krušných hor
Vás zve k návštěvě.

- krytý bazén 25 m - dětský bazének s vodopádem - Kneippův chodník - tobogán - finská sauna, infrasauna - a parní box - whirlpool	- letní terasa s lehátky - wellness procedury - suché uhlíčné - a radonové koupele - relaxační masáže - parafinové zábaly - rybičky Garra Rufa	- skupinové lekce - Aquafitness /na objednávku/ - solná jeskyně - kryokabina - fitness a solárium - kadeřnictví - kavárna
---	--	--

LÁZEŇSKÉ CENTRUM AGRICOLA
T. G. Masaryka 415, 362 51 Jáchymov
tel.: +420 353 836 000
e-mail: agricola@laznejachymov.cz
www.aquajachymov.cz www.laznejachymov.cz

LÉČEBNÉ LÁZNĚ
JÁCHYMOV

Truhlářství Dorazín Abertamy
Vám nabízí
srubový nábytek a dřevostavby z kulatiny

Přijďte se k nám podívat, některé kusy máme skladem
www.truhlarstvi-dorazin.cz

Kontakt:
Sokolská 406, 362 35 Abertamy
Tel.: +420 725 891 545
email: dorazin.truhlarstvi@seznam.cz

HORSKÝ STATEK ABERTAMY s.r.o.

vás zve k nákupu vlastních farmářských
produktů a výrobků do prodejny
v Abertamech, Perninská 186

Nabízíme
sýry z ovčího, koziho a kravského mléka,
mezi nimiž jsou výrobky oceněné jako
regionální potravina a biopotravina roku,
lahvové vysokotučné kravské mléko, máslo
a také čerstvé hovězí
a jehněčí maso
z vlastního
chovu.

Otevírací doba: Pátek 8-12 a 13-17; Sobota 8-12
Tel.: 602 455 329 / e-mail: vlasta.jerabkova@farmazvirat.cz
www.ryzovna.cz

LESY JÁCHYMOV PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

SPRÁVA LESŮ MĚSTA JÁCHYMOVA

MYSLIVOST

❖ poplatkový lov jelení zvěře

NÁKUP A PRODEJ DŘEVA

PILAŘSKÁ VÝROBA

- ❖ certifikované stavební řezivo
- ❖ paletové přílezy
- ❖ řezání střešních krovů na zakázku
do délky 10,5 m
- ❖ pořez na zakázku

MĚSTSKÉ LESY, Mathesiova 209, 362 51 JÁCHYMOV
tel.: **353 811 211**, fax: **353 811 221**

STŘEDISKO PILAŘSKÉHO PROVOZU
Dvořákova 999, tel.: **731 111 784**

OČNÍ OPTIKA POTUČKY

RYCHLE - LEVNĚ - KVALITNĚ

Pondělí až Neděle 10:00 - 17:00

STŘEDA ZAVŘENO

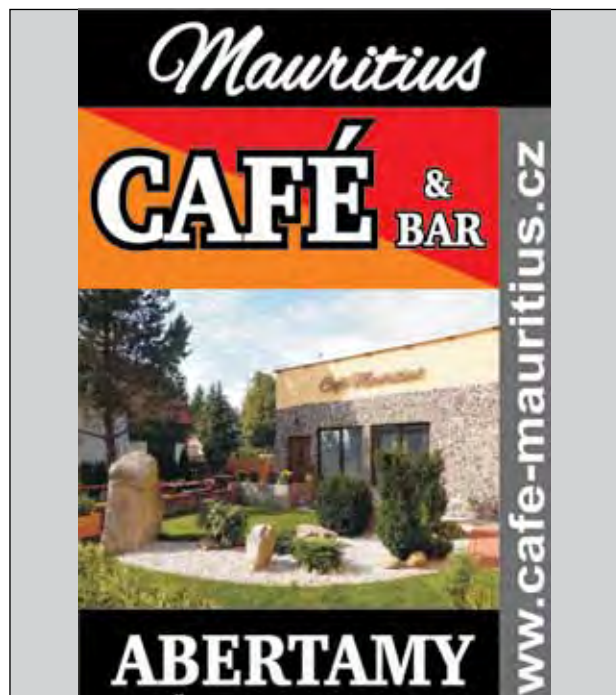
adresa: Potučky 171 / tel.: +420 351 120 294

**apartmány
ENGADIN
BOŽÍ DAR**

- komfortní rodinné apartmány
- klidné prostředí a nádherná příroda
- vstřícný personál
- dětský koutek
- wifi připojení zdarma
- kamerově hlídané parkoviště
- sauna

Tel.: +420 774 701 505, +420 603 503 979
info@apartmanyengadin.cz
www.apartmanyengadin.cz

**Mauritius
CAFÉ & BAR**

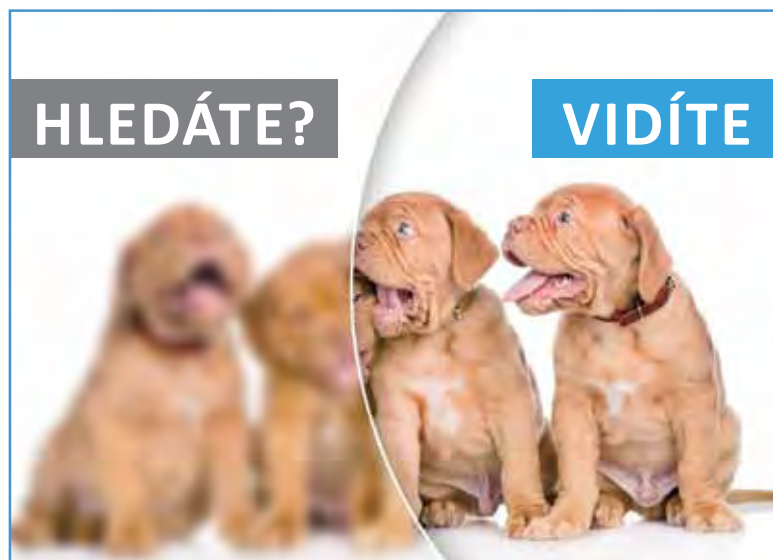
ABERTAMY
 směr HŘEBEČNÁ
 richtung

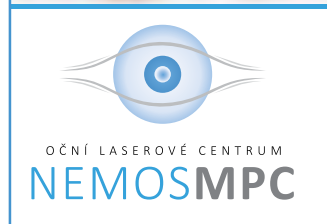
+420 606 103 703

www.cafe-mauritius.cz

HLEDÁTE?

VIDÍTE

Oční laserové centrum NEMOS MPC je akreditovaným pracovištěm s nejmodernějšími certifikovanými technologiemi v České republice.

REALIZOVANÉ ZÁKROKY:

- Odstranění dioptrií laserem
- Operace šedého zákalu femtosekundovým laserem
- Operace zeleného zákalu
- Implantace nitroočních čoček
- Léčba sítnice
- Operace rohovky
- Estetické oční zákroky

Areál Nemocnice Ostrov
 U Nemocnice 1161, 36301 Ostrov
 www.ocnimpc.cz
 www.facebook.com/ocnimpc

Firma
FIDRMUC & MODES GbR

www.pendler.cz

POMOC ČESKÝM ZAMĚSTNANCŮM V NĚMECKU
 při neznalosti zákona a jazyka

- Daňové poradenství
- Dávky sociálního zabezpečení
- Zdravotní pojištění
- Rodinné dávky
- Přídavky na dítě

Marcela Fidrmucová
 +4915775142517
 Barbora Modesová
 +420607165665
 info@pendler.cz

Výstava „ABERTAMSKÉ RUKAVIČKÁŘSTVÍ“

V níže uvedených termínech vždy od 13:00–17:00 hod. v přízemí
budovy Městského úřadu Abertamy

ŘÍJEN

sobota **25.10.2014** – včetně ukázky
řemesla

LISTOPAD

sobota **08.11.2014**

sobota **22.11.2014** – včetně ukázky
řemesla

PROSINEC

sobota **06.12.2014**

neděle **28.12.2014** – včetně ukázky
řemesla

Návštěvy skupin možné po předchozí dohodě i mimo otevírací dobu

Kontakt: Rudolf Löffler, 728 550 146, rudalo@seznam.cz

Darujte pololetní předplatné
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD
Za 300 Kč každý měsíc
LISTOPAD až DUBEN
barevné svědectví z Krušných hor a okolí
poštou na doručovací adresu v ČR
Objednávky pro Vaše blízké zašlete:
herzgebirgeluft@seznam.cz

Registrace MK ČR E 20467
Horní Blatná
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD

KRUŠNOHORSKÝ LUFT o.p.s.
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Takto vypadala účetní uzávěrka před 6000 lety.
To by dnes asi neprošlo.

Účetní a daňová kancelář Věry Malimánkové
Vám zpracuje účetnictví, daně a mzdy tak,
aby to prošlo!

Věra Malimánková
II. odboje 194, Horní Blatná
353 541 771; 728 479 709; vm@fias.cz

TRUHLÁRNA KAŠPAR.CZ – NEJSME PLÁTCI DPH
VYRÁBÍ: OKNA, DVEŘE, ZÁRUBNĚ, SCHODY, NÁBYTEK AJ.
MOŽNOST POŘEZU VLASTNÍ KULATINY
MEINLOVA 188, PERNINK, T-353 892 383 • M-723 331 711